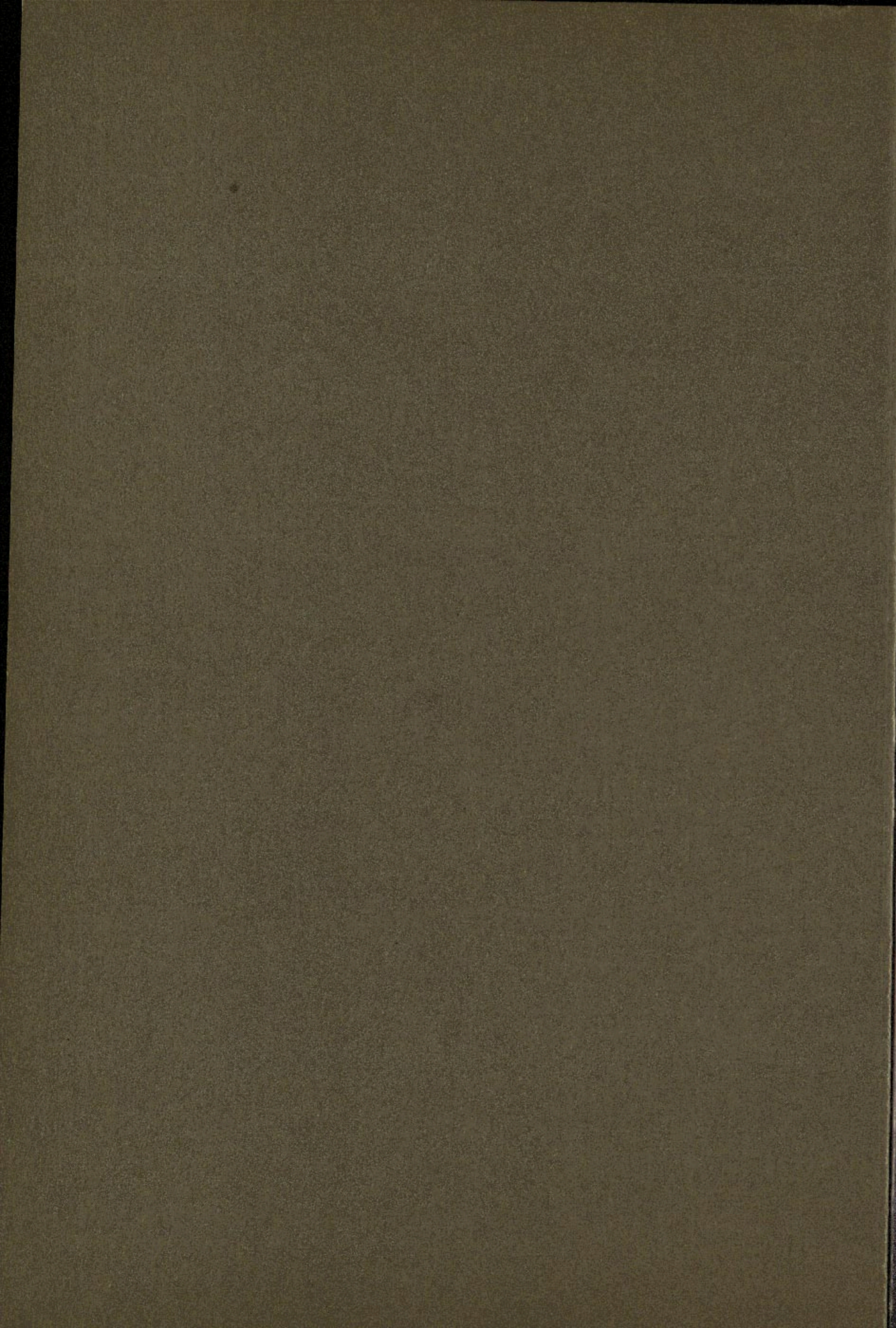

библиотека
матице
српске

ВОДИЧ

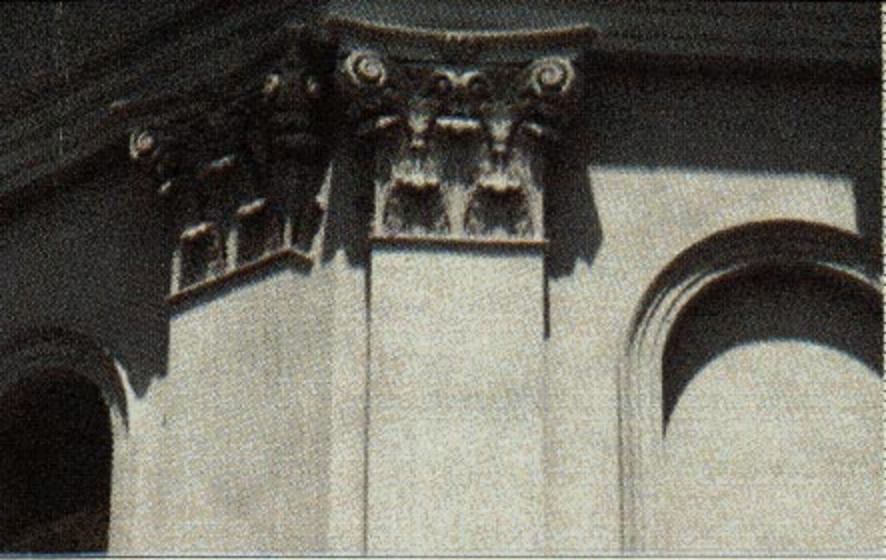

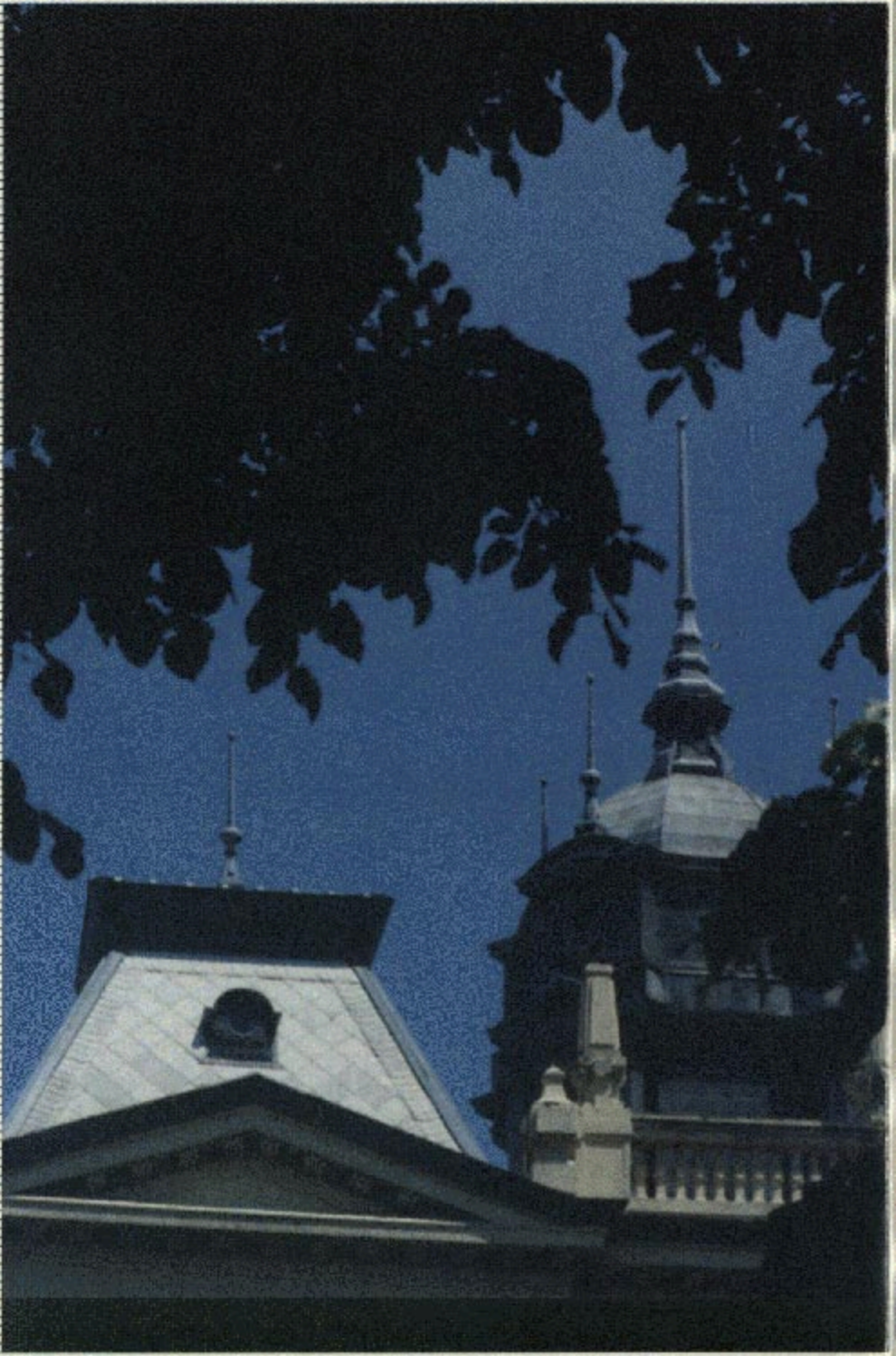
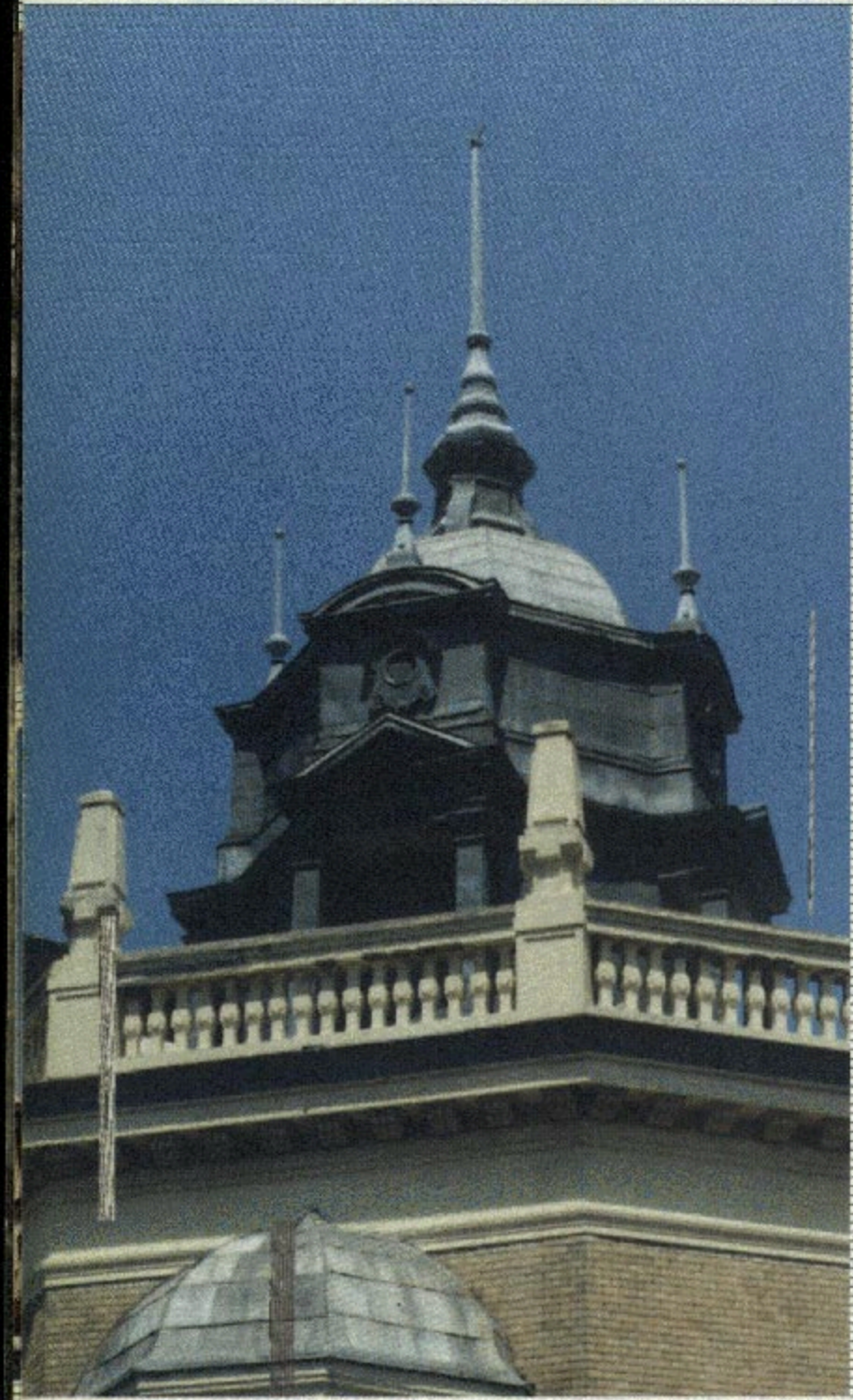

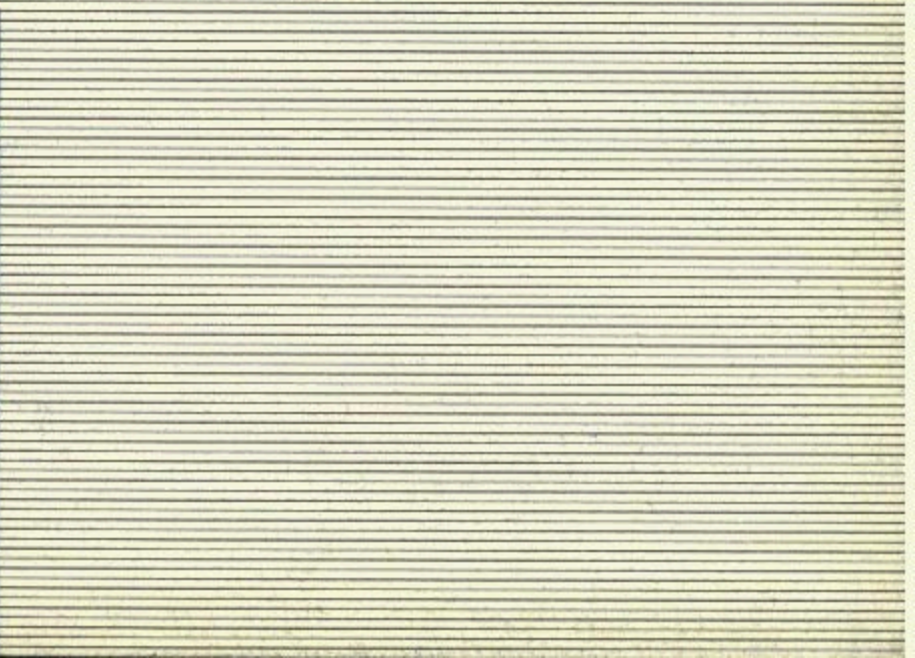
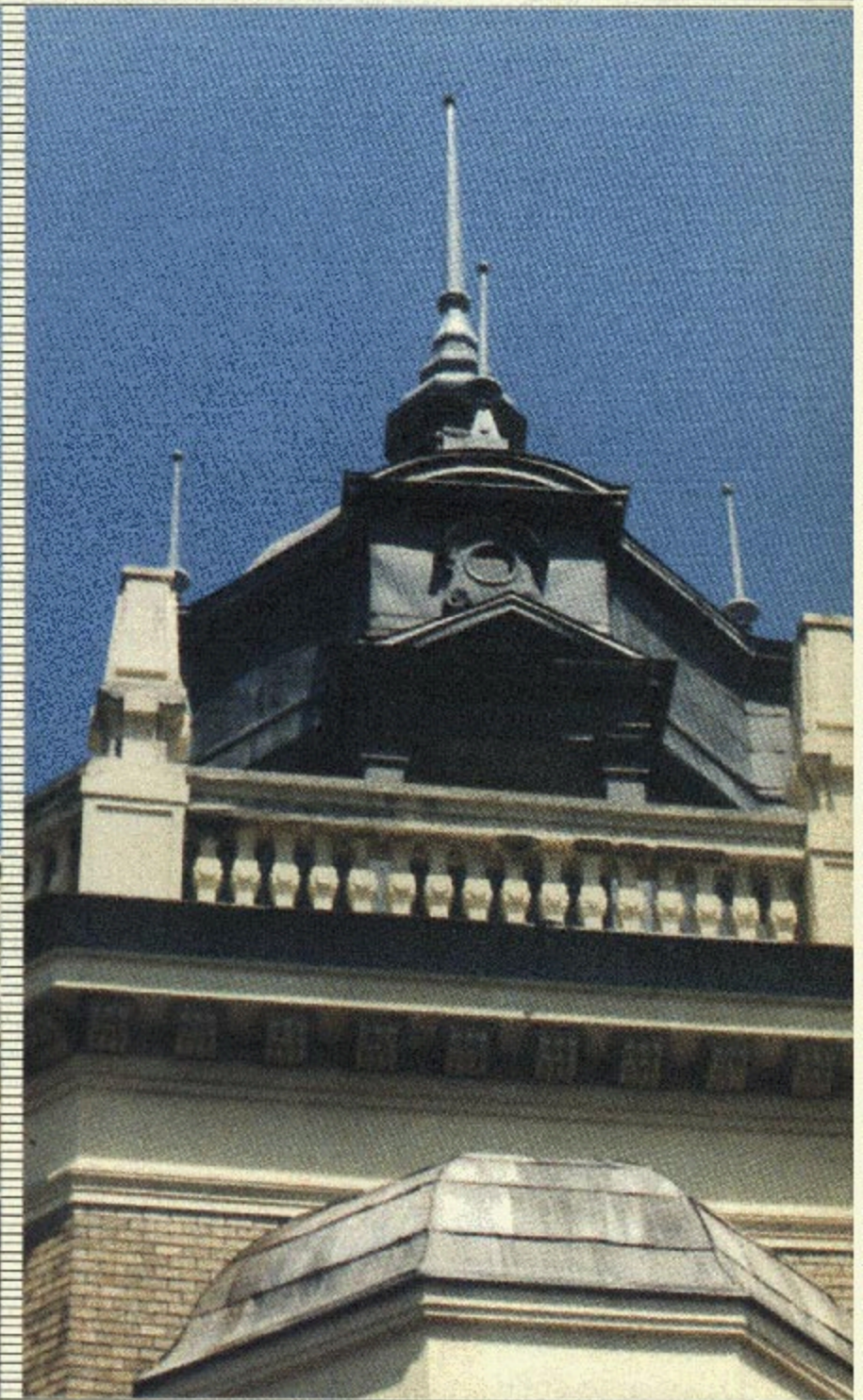
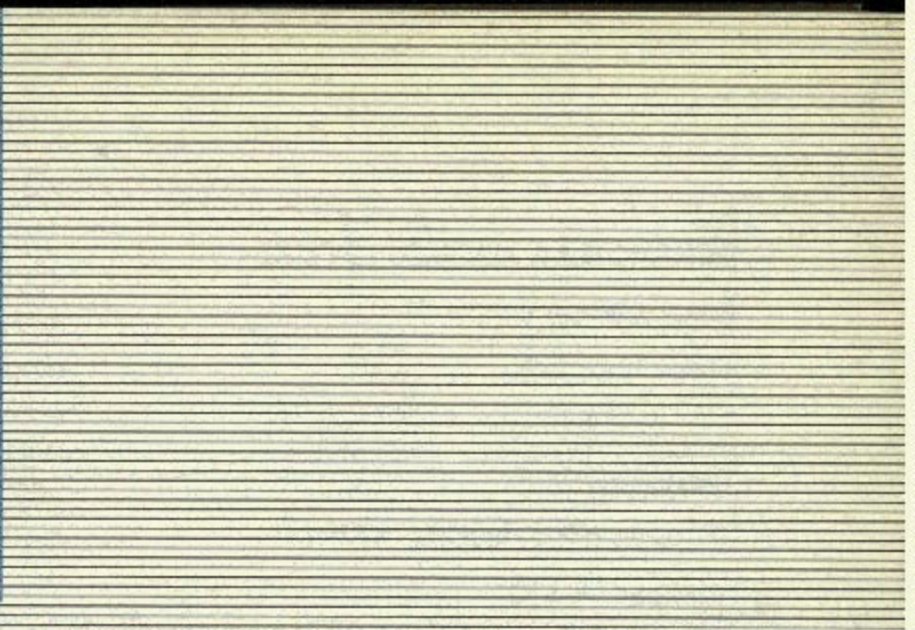
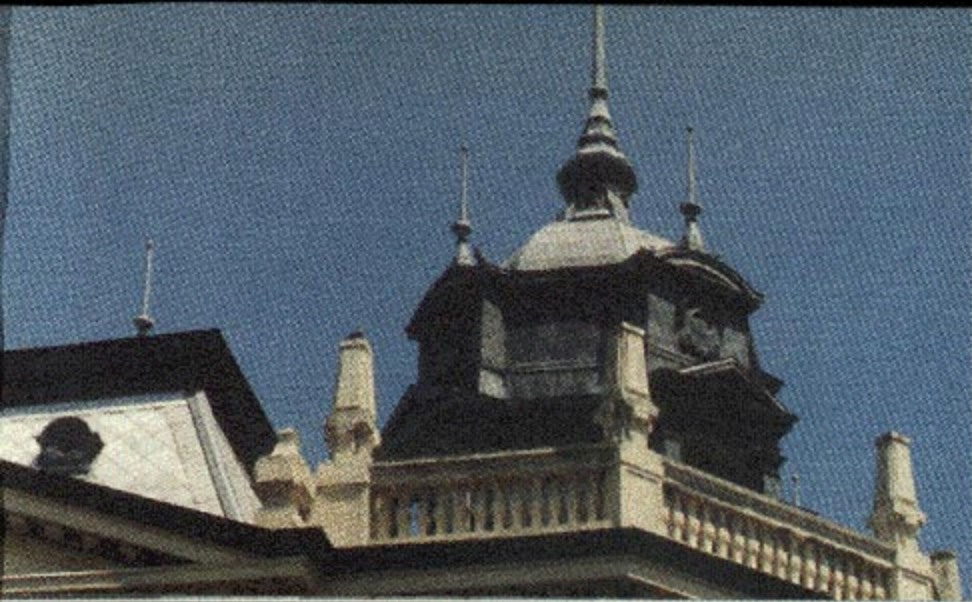

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Улица Матице српске 1

21000 Нови Сад

Телефони

Централа (021) 420-199, 420-198

Управник 28-910

Матично одељење 29-749

Набавка и размена 420-271

Библиотечке информације 28-747

Реферални центар 25-859

Телефакс 28-574, 25-859

Интернет BMS.NS.AC.YU

E-mail BMS@BMS.NS.AC.YU

Радно време са читаоцима

Општа читаоница

– радним даном 7³⁰ – 19³⁰

– суботом 7³⁰ – 13³⁰

Читаоница за периодику и истраживачки рад

– радним даном 7³⁰ – 19³⁰

– суботом 7³⁰ – 13³⁰

Читаоница раритета

– радним даном 7³⁰ – 19³⁰

– суботом 7³⁰ – 13³⁰

Читаоница посебних збирки

– радним даном 7³⁰ – 14³⁰

Реферални центар

– радним даном 7³⁰ – 14³⁰

– суботом 7³⁰ – 13³⁰

библиотека
матице
српске

ВОДИЧ

нови сад 1997

THE
LIBRARY
OF THE
MUSEUM OF
COMPARATIVE ZOOLOGY
AND ANATOMY
HARVARD UNIVERSITY
CAMBRIDGE, MASSACHUSETTS

Библиотеке су куће укупног људског памћења. У њима се укрштају различите културе и језици. У њима се уједињују духовне вредности. У њима мирују речи и реченице, али се никад не може предвидети када ће понека доћи у наш живот.

У библиотекама је, као у лавиринту, скривена човекова жеља и сложена његова мисао, у разним облицима, од постанка до нас.

Библиотеке као моћни центри информација темељне су одреднице сваке националне културе. Оне су велика тајна. Откривање те тајне значи и национално освешћење. Књиге и електронске публикације у библиотеци јесу породица која живи у слози, без зебње да ће се међусобно угрожавати.

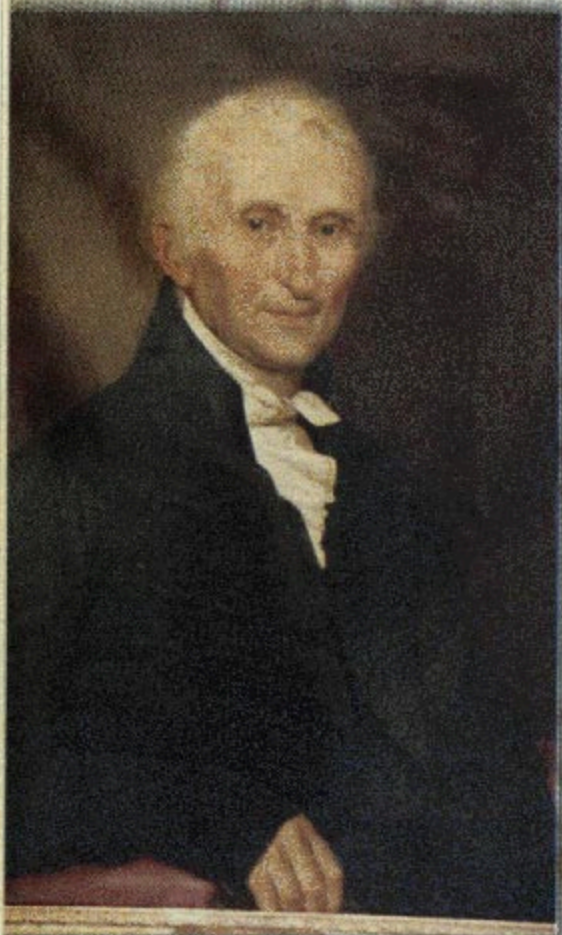
Добро сређене библиотеке нуде поступност, стрпљење и миран рад. Њима не пристаје атрактивност.

Библиотеке су ученима култна места, а неукима мртво море. Где је неких више, ту су библиотеке више скрајнуте, ту им је као установама теже.

Овде је понуђена једноставна прича о Библиотеци Матице српске, а све као доказ да су претходна запажња са разлогом исписана.

Добродошли у Библиотеку Матице српске.

Миро Вуксановић,
управник Библиотеке
Матице српске

1.

1. Сава Текелија

2. Платон Атанацковић

Листина
1848

Матинга
Србска

16 фебруара 18

у
Пешти.

историјски преглед

Библиотека Матице српске најстарија је српска библиотека националног значаја и прва јавна научна библиотека у Срба. Настала је 1826. године у Пешти, оснивањем Матице српске, без изричите намере, као што је и природно да се књиге окупљају у књижевном друштву. Оснивачи Матице српске су записали да им је циљ „распрострањеније књижевства и просвештенија народа србског, то јест да се књиге србске рукописне на свет издају и распрострањавају”. Частике *Летописа Матице српске*, покренутог још 1824. године, прва издања књига, поклони које је добила из Русије, а свакако и друге, нама непознате књиге, биле су језгро Библиотеке Матице српске. За јавност је отворена 26. августа 1838. године, а у њој ће „најпаче сваки Славјанин, буди кога наречија и колена славенског син био, слободан приступ имати и књиге читати моћи”. Смештена је у Текелијанум, завод за помоћ Србима на школовању у Пешти који је основао Матичин председник и покровитељ Сава Текелија.

Први познати поклон Библиотека је примила од Атанасија Стојковића 1832, а исте године је са њом започела размену публикација и Руска академија наука. Од априла 1839. Библиотека се убрзано попуњава. Прве велике личне библиотеке поклонили су јој и завештали Платон Атанацковић и Сава Текелија. Већ тада је она била највећа српска библиотека. У то време књиге су јој поклањали и многи други дародавци међу којима су Теодор Павловић, Димитрије Тирол, Вук Караџић, Петар II Петровић Његош, Јован Суботић, Јан Колар и други.

2.

1.

2.

1. Атанасије Стојковић
2. Јован Радонић
3. Јован Суботић
4. Јован Ђорђевић

У току 1848. и 1849. године Библиотека није радила, као ни Матица српска.

Заједно с Матицом, 1864. године, Библиотека је пресељена у Нови Сад где је наставила да се успешно развија. У том периоду Библиотека је непрестано увећавала своје збирке куповином, претплатом и, нарочито, разменом Матичиних издања за која је добијала публикације академија наука, универзитета, књижевних и културних друштава и уредништава часописа у свим словенским и у већини других европских земаља, као и откупом или завештањем приватних библиотека и библиотека установа и појединих удружења.

Библиотеку је 1842-1843. стручно уредио књижевник Јован Суботић, који је према њеним књигама у *Летопису Матице српске* припремао и објављивао прву српску текућу библиографију (1842-1847).

Књижевни и позоришни посленик Јован Ђорђевић, секретар Матице српске између 1857. и 1859. године, први је сагледао и предложио концепцију Библиотеке Матице српске као националне библиотеке. Залагао се да се сакупљају све српске књиге и периодичне публикације, словенске књиге и све публикације које говоре о српском народу.

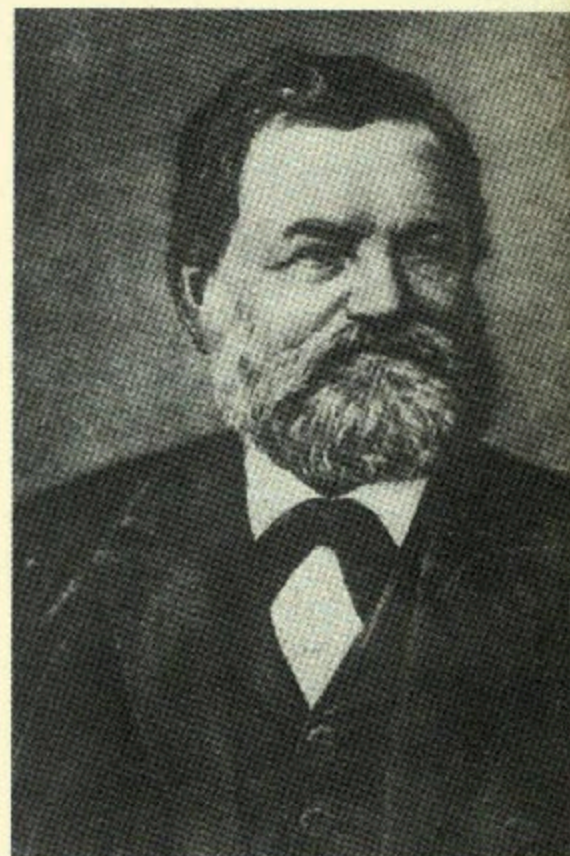
Историчар Јован Радонић, библиотекар од 1899. до 1905. године, поставио је у *Правилима Библиотеке* принципе планског попуњавања, заштите и коришћења књига и периодике и дао основну поставку каталога.

Између два светска рата Библиотека Матице српске је наставила да делује као јавна и научна библиотека: као јавна библиотека настојала је да књигу учини што доступнијом читаоцу, као научна библиотека тежила је да формира збирке које ће служити при истраживачком раду на проучавању Војводине, јер је Матица српска своју делатност усмерила у том правцу. Универзални

3.

4.

садржај збирки, успостављање размене с југословенским и иностраним научним библиотекама и потребе научних радника из Новог Сада и других југословенских центара подстакли су развој њених функција научне библиотеке општег типа.

Током оба светска рата Библиотека је била затворена, а њене збирке су, срећом, остале готово нетакнуте.

После Другог светског рата Библиотека се интензивно и свестрано развија.

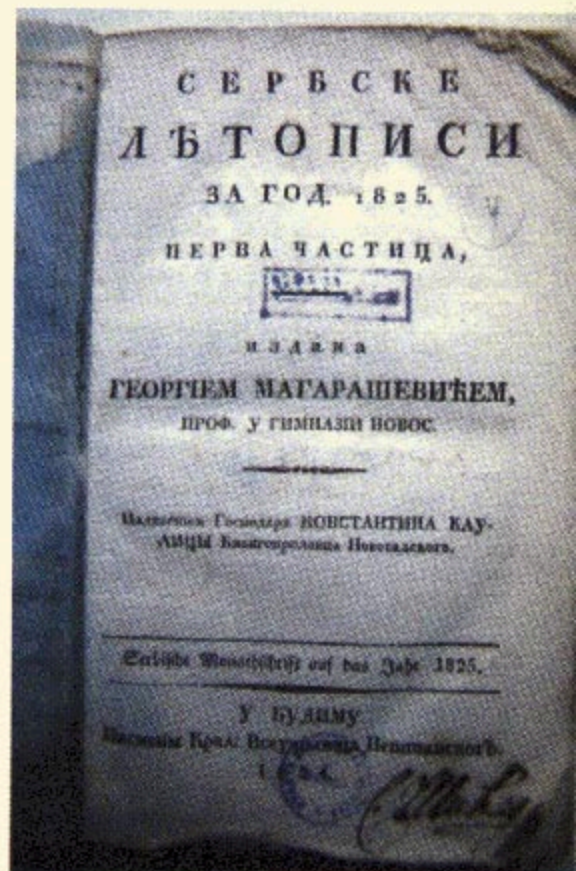
Од 1948. године постаје Централна библиотека Војводине и почиње да прима обавезни примерак свих штампаних ствари из Србије, а од 1965. до данас из целе Југославије. Самостална установа постаје 1958. године. Од оснивања Универзитета у Новом Саду (1960) доприноси развоју научног рада на овом Универзитету практично обављајући и функције университетске библиотеке. Била је матична за све библиотеке у Војводини (1948-1994), а потом за високошколске и научне библиотеке. Према одредбама Закона о библиотечној делатности из 1994. године, Народна библиотека Србије у остваривању општег интереса у библиотечној делатности Републике сарађује са Библиотеком Матице српске.

По богатим збиркама које пружају изванредне могућности за културно-историјска и научна истраживања и разноврсним видовима свог библиотечно-информационог рада, Библиотека Матице српске је савремена библиотека југословенског значаја, а њено дуго и континуирано трајање сврстава је међу културне институције српског народа с најдужом традицијом.

1.

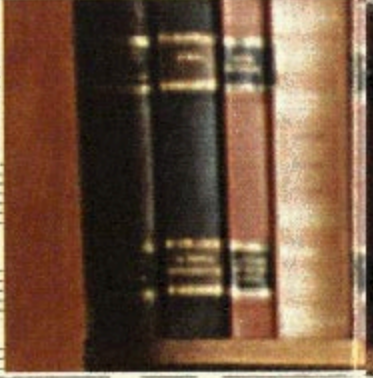

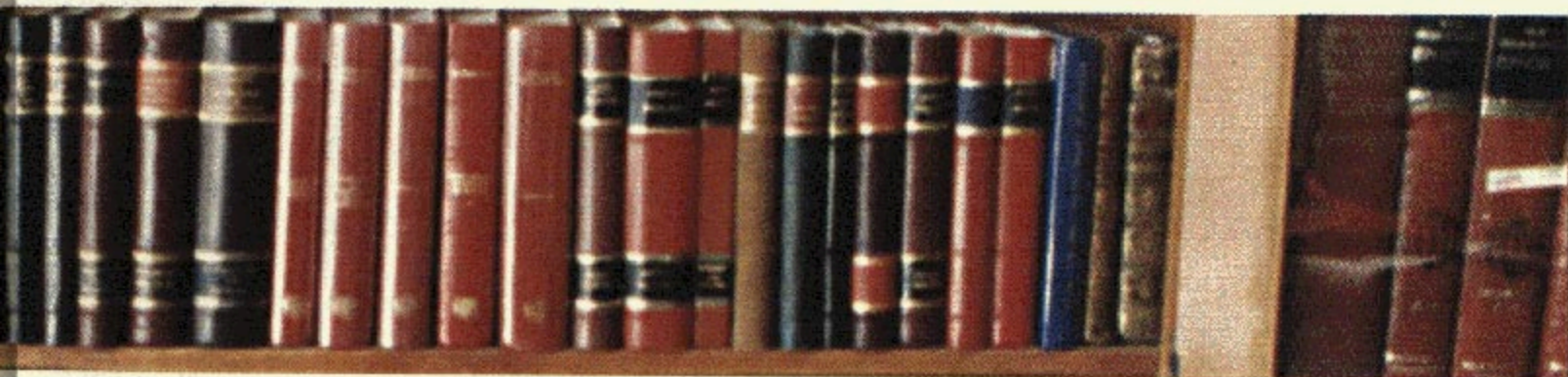
2.

1. Зграда Платонеума у коју је Библиотека пресељена 1864. године

2. Први број Летописа Матице српске

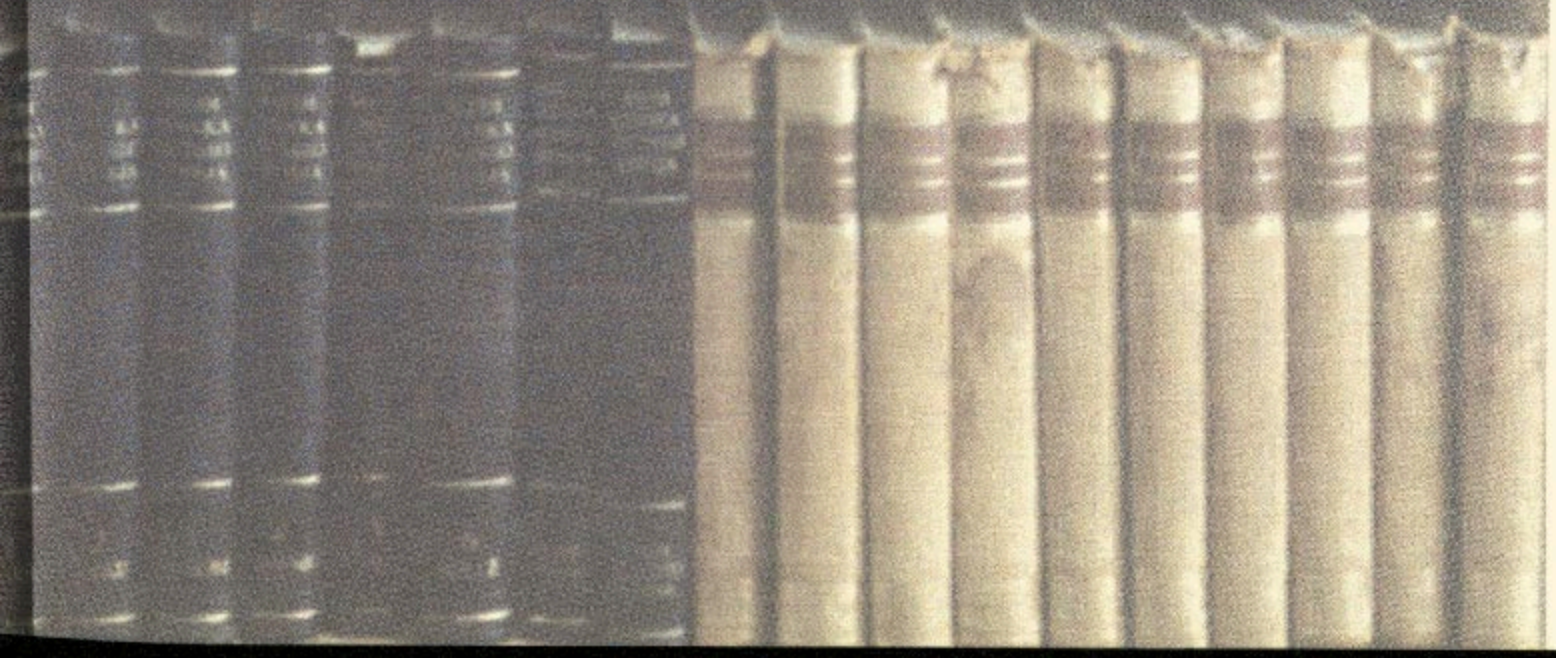
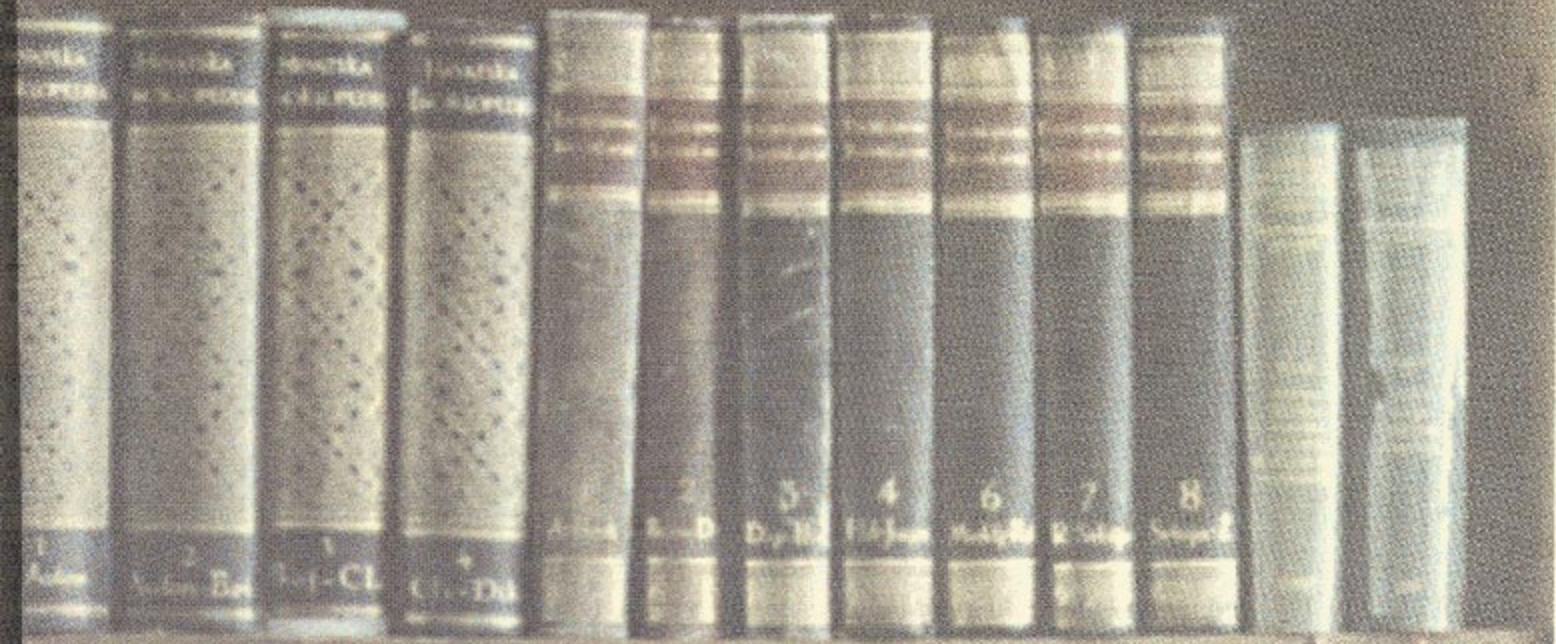
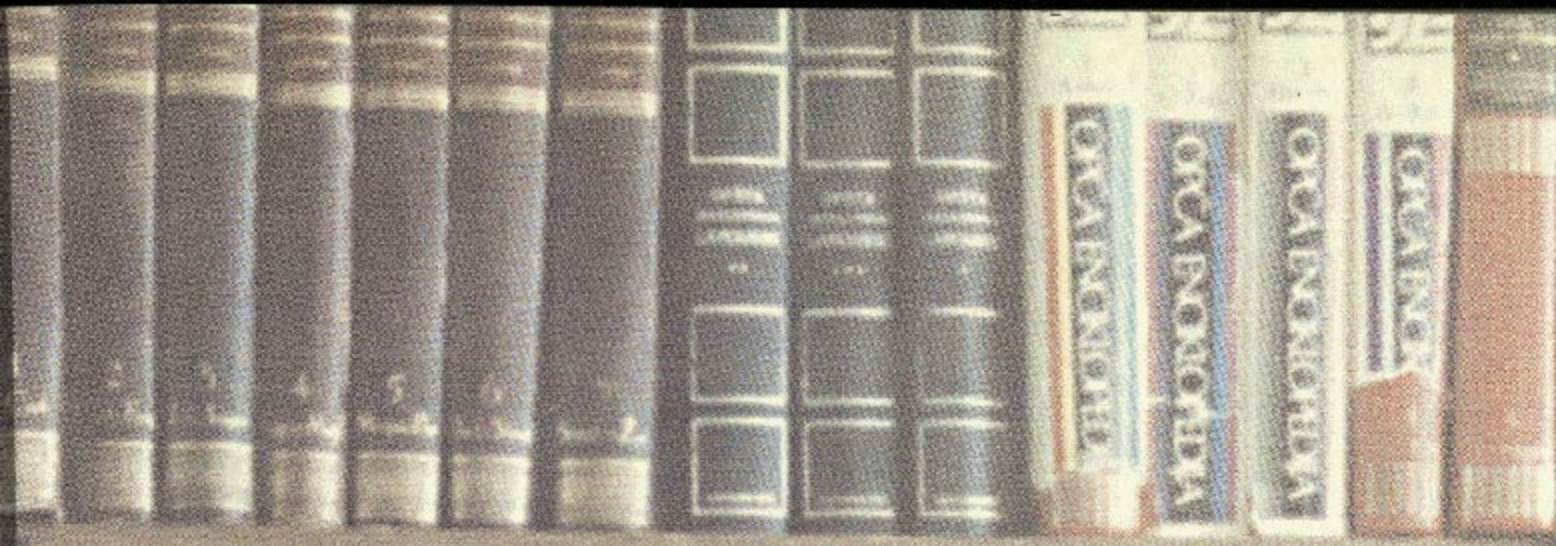
библиотека
матице
српске
данас

У Библиотеци Матице српске 1997. године ради 151 радник. Две трећине запослених је са факултетским образовањем и научним звањима.

Библиотека је смештена у згради Матице српске на 8.300 m², а у току је доградња 4.300 m² новог простора, намењеног за смештај публикација, књиговезницу, штампарију и рачунски центар. Део збирки Библиотеке привремено је смештен у адаптиране просторије старе и напуштене зграде у Новом Саду.

Библиотека је по броју публикација друга библиотека у Југославији. У њеним ризницама има преко 2.700.000 публикација: 850.000 књига (од тога преко 200.000 на страним језицима), око 200.000 годишта (28.000 наслова) новина и часописа, 465.000 јединица посебне библиотечке грађе и друго.

Укупна делатност Библиотеке Матице српске финансира се из буџета Републике Србије, преко Министарства за културу и делимично преко Министарства за науку и технологију.

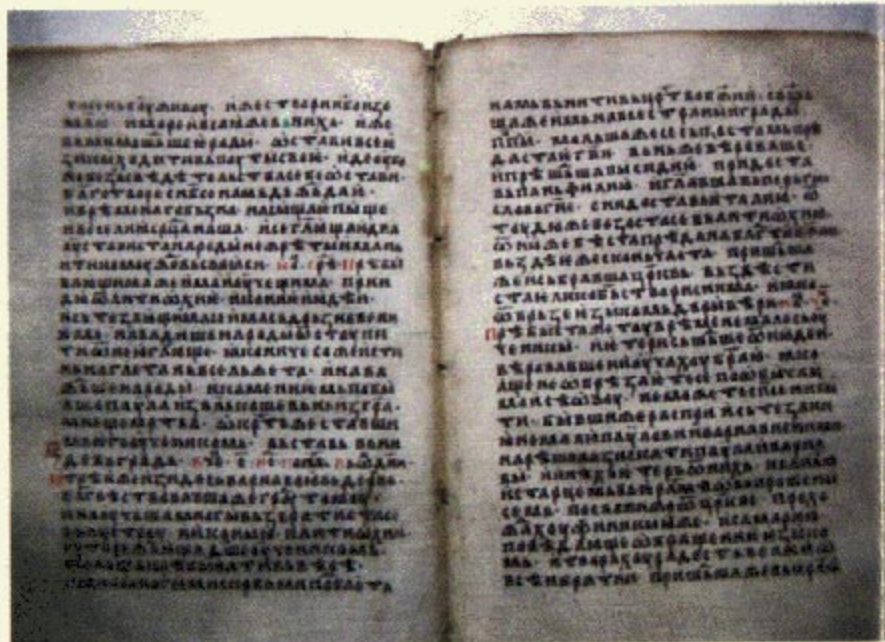
1.

1. Привилегіе Марије Терезіје,
препис из 1774. године

2. Матичин апостол из 13. века

2.

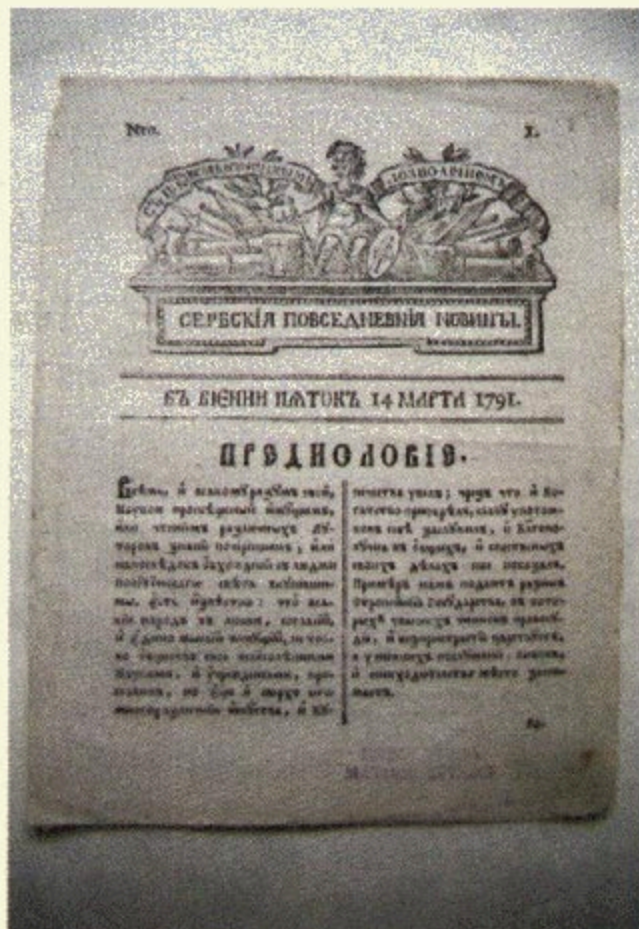
стара и ретка књига

Библиотека Матице српске има збирке старих и ретких књига изузетне вредности, које су настајале од почетка њеног рада и попуњаване су с особитом пажњом током њеног дугог трајања.

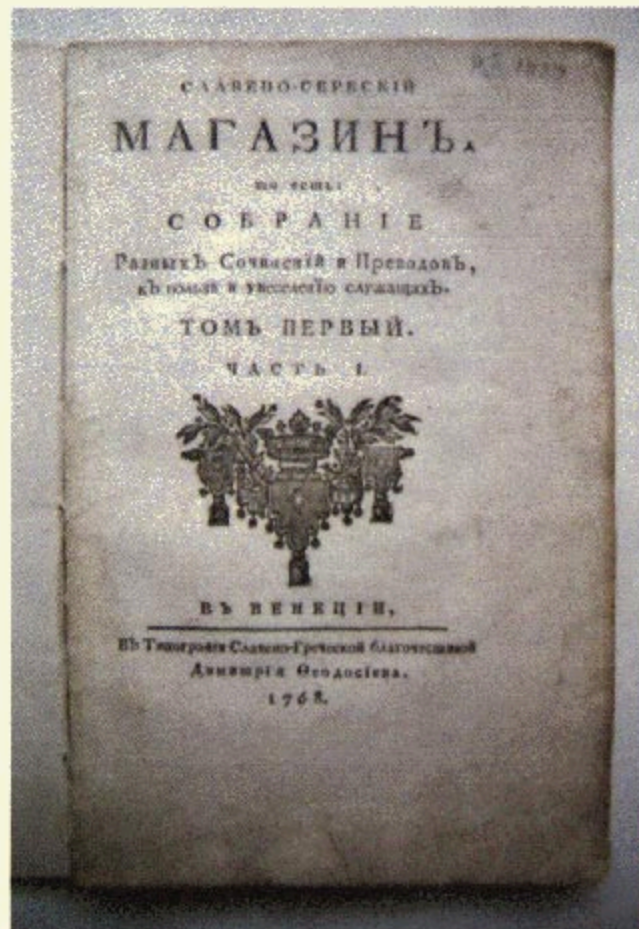
Збирке рукописних књига броје 660 примерака, од којих су 482 ћириличка из времена од 13. до краја 19. века. Најстарија књига је *Матичин апостол* из 13. века, писан на пергаменту. То је најстарији сачувани апостол српске редакције пуног састава. Из 13. века на пергаменту налазе се још два одломка рукописа српске редакције – *Иришки одломак апостолских и јеванђељских чтенија* и *Бјелополски одломак изборног јеванђеља и апостола*, док из 14. века постоје још два рукописа писана на пергаменту – *Бечкеречки типик* и одломак *Четворојеванђеља*. Једна од најлепше писаних и украшених књига Библиотеке је *Псалтир Гаврила Тројичанина*, преписан у манастиру Света Тројица код Пљеваља 1643. године, а веома лепо је исписана и орнаментирана и рукописна *Стихологија*, коју је почетком 18. века преписао у Сентандреји Кипријан Рачанин, чувени преписивач рачанске скрипторије.

Библиотека Матице српске поседује 16 инкунабула, књига штампаних до краја 15. века. Међу њима је *Октоих првогласник* Ђурђа Црнојевића из 1493/94. године, који је и најстарија ћириличка јужнословенска штампана књига, отиснута на Цетињу у Црној Гори.

1.

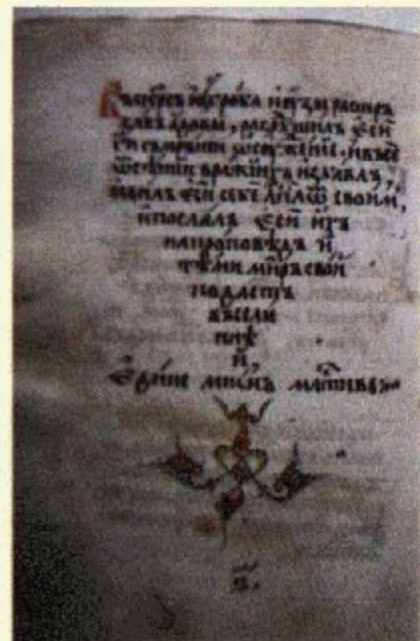

2.

Из 16. и 17. века постоје веома вредне књиге на многим језицима, међу којима је 30 елзевира. Ћирилицом штампаних књига из овог периода је 166, од којих су 143 српске. По броју српских књига 15-17. века (144) збирка Библиотеке Матице српске је најбогатија у свету.

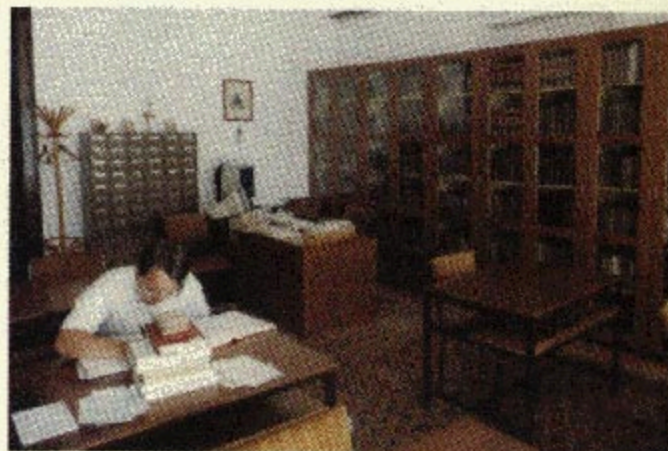
Библиотека има највећу збирку српских књига 18. века (507 књига укључујући и 18 месецослова); највећу збирку српских књига 19. века (око 4.000 књига) и најбогатију збирку српских периодичних публикација 18. и прве половине 19. века (160

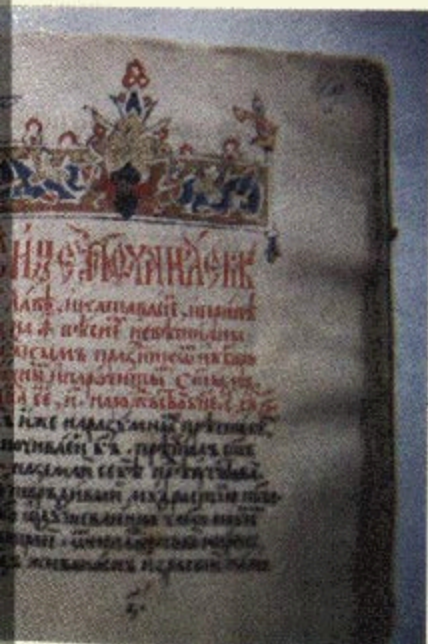
3.

наслова са 2.184 годишта). Међу периодичним публикацијама су Орфелинов *Славено-сербскиј магазин*, први српски часопис из 1768. године, комплети годишта првих српских новина које су у Бечу издавала браћа Маркидес Пуљо 1791-1792. године, комплети годишта других по реду српских новина издатих у Бечу код Стефана Новаковића 1792-1794. године, све свеске *Летописа Матице српске*, покренутог 1824, најстаријег српског и јужнословенског књижевног часописа који излази и данас, као и други часописи и новине. Из 18. и 19. века Библиотека поседује и вредне књиге на страним језицима, међу којима су посебно значајне збирке књига на мађарском и руском језику.

4.

1. Прве српске новине из 1791. године
2. Орфелинов Славено-сербскиј магазин из 1768. године
3. Стихологија Кипријана Рачанина (почетак 18. века)
4. Читаоница раритета

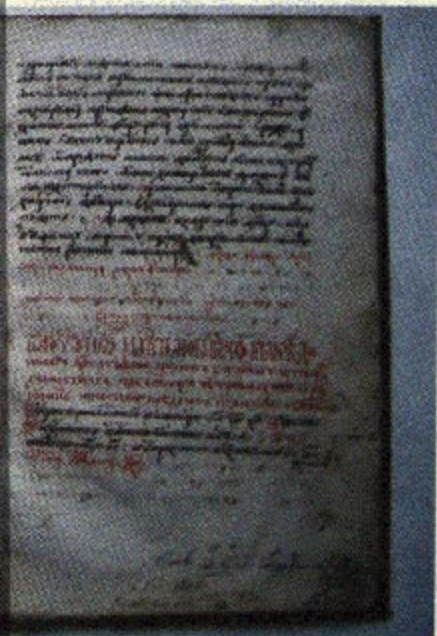
1.

3.

2.

4.

Библиотека Матице српске уредила је у музејски тип библиотеке најстарију српску школску књижницу у Гимназији у Сремским Карловцима, а у току је уређење библиотеке Бачке епархије у Новом Саду. Заједно са Народном библиотеком Србије ради на сређивању сентандрејске и хиландарске српске ризнице.

Збирке ретких књига чине књиге с посветама, белешкама и потписима личности од изузетног значаја за историју, науку и културу, књиге с печатима, књиге специјалне техничке и уметничке опреме, књиге малог тиража, илегална и ратна периодична издања.

1. Из Псалтира Гаврила Тројичанина из 1643. године
2. Из Псалтира Гаврила Тројичанина из 1643. године
3. Душанов законик, препис из 17. века
4. Claudii Ptolomaei Cosmographia из 1486. године

црквиамь кагоушше и прсто: ко: подобно: бзд
роздъ вьсе зртам устла. игоже невьздтално
квоу трѡбк нощаломь. Ма: шовъ бимъ
сегоповѣшенна. рид
змиаше, чедо сладост
тво шѣтсе вьсако ет рлст
тѣке рѡждьшене, бжст
млосрдъ. вьсрждо
Глась ти приносимь р
мѣни инась вьцрств
Накрѣть възнесоутн
Улѣуьское иство. н
Адамово роукописан
Араздраль иен. т
внхь уаколюбче
Подобници бывше
вшомоу. того б
стесе моууенци
Вѣтоуюци икоже пин
Вѣдннго бжства зару
Накрѣть икоже внд
ла иен. того дль
вспѣклаше слъзеци

легати

Посебну културно-историјску и музејску вредност имају библиотеке-целине, личне библиотеке и библиотеке установа и друштава, које садрже око сто хиљада књига. Најстарија лична библиотека, која је у Библиотеку Матице српске доспела 1841. године, јесте библиотека епископа Платона Атанацковића. Она данас садржи 341 дело. Највреднија лична библиотека је библиотека Саве Текелије, великог задужбичара и добротвора српског народа. Доспевши 1843. године у Библиотеку Матице српске, ова библиотека постаје језгро Текелијанумске библиотеке. У библиотеци Саве Текелије сачуване су 1.794 свеске, док библиотека Завода Текелијанум садржи преко 5.000 књига.

Као посебне целине у Библиотеци Матице српске чувају се и библиотеке Ђоке Мијатовића, Аврама Ђукића, Александра Сандића, Јована Јовановића Змаја, Тихомира Остојића, Петра Попадића, Васе Стајића, Стевана Јосифовића, Мите и Предрага Клицина, Радомира Радујкова, Ивана Суботића, Стојана Суботина, Мирка и Руже

Всѣ прѣжде вѣтѣи вѣднн. ико разоумѣнн дн
внн. улѣуьског иства, оудобь попльзновени

Цветков, породице Алексијевић, Светозара Матића, Радослава Митровића, Лазара Стојковића, Марка Малетина, Јована Поповића, Миленка Милошевића, Рашка Димитријевића и Станислава Бајића. Од 1989. године у Библиотеку пристиже Донација Никол и Сретена Марића са око 13.000 књига. У Библиотеци Матице српске су и библиотека Српске православне велике гимназије у Новом Саду (основана 1819. године) са 12.000 књига, збирка књига Уједињене омладине српске, као и вредна библиотека Стеријиног позорја са литературом из области историје и теорије позоришта и драмске књижевности.

Старе и ретке књиге и легати обрађују се у Одељењу старе и ретке књиге и легата. Од 1992. године, са преласком на компјутерску каталогизацију раритета, омогућено је и њихово претраживање у електронском каталогу, поред већ постојећег начина информисања путем лисних каталога.

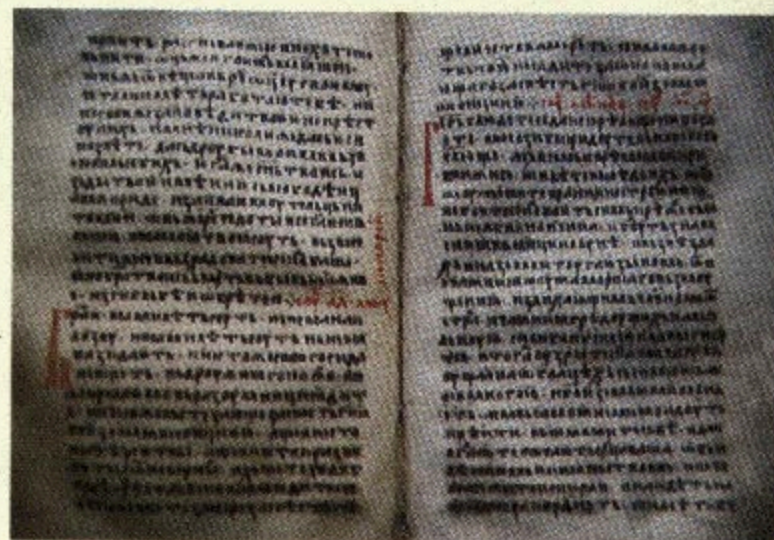
Компјутерски систем Библиотеке омогућава и техничку припрему каталога раритета за штампу, чије публикување је сада интензивирано.

У Библиотеци су покренуте три едиције каталога старих и ретких књига и легата: 1) *Тирилске рукописне књиге Библиотеке Матице српске* (прва књига објављена је 1988. године) 2) *Каталог старих и ретких књига Библиотеке Матице српске* (почев од 1994) 3) *Каталог легата Библиотеке Матице српске* (од 1995.).

Раритети Библиотеке смештени су у посебном магацину. По утврђеном Програму за заштиту старих и ретких публикација, обавља се њихово рестаурисање, конзервисање и књиговезачка заштита, као и микрофилмовање.

Старе и ретке књиге и микрофилмови издају се на коришћење у посебној Читалоници раритета.

2.

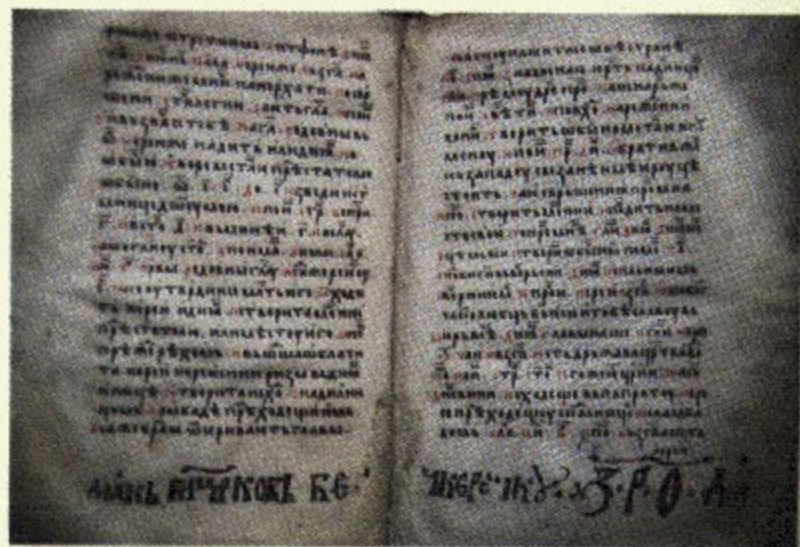

1. Октоих првогласник Ђурђа Црнојевића из 1493/94. године

2. Бјелополски одломак апостола и јеванђеља из 13. века

3. Бечкеречки типик из 14. века

3.

Збирке Библиотеке Матице српске попуњавају се обавезним примерком, куповином, разменом, поклоном и депозитом ФАО и УНЕСКО и сваке године повећају се за педесетак хиљада публикација.

На основу Закона о културним добрима Библиотека прима примерке сваке публикације штампане у Војводини. Од њих два примерка задржава (за свој основни фонд и за Завичајну збирку), а остале реципроч-но размењује са Народном библиотеком Србије, Народном и универзитетском библиотеком у Приштини и Централном библиотеком Црне Горе „Бурђе Црнојевић” са Цетиња.

Куповина је усмерена пре свега на домаће публикације које нису примљене обавезним примерком и антикварне књиге и периодику из ранијих година које недостају Библиотеци. Библиотека купује и одабрана издања страних књига.

Посебно је значајна традиционална размена књига и периодике са 220 сродних установа (националне библиотеке, академије наука и сл.) из педесетак земаља. Годишње се размени десетак хиљада публикација, укључујући сва издања Матице српске. Разменом Библиотека добија 400 наслова иностране периодике. Библиотека снабдева српском књигом 50 славистичких центара у свету, као и српске библиотеке у Мађарској и Румунији.

Од својих многобројних дародаваца Библиотека сваке године добије на поклон неколико хиљада публикација, а на основу депозита ФАО и УНЕСКО прими годишње 300 књига и часописа.

1. Четворојеванђеље
с краја 16. века

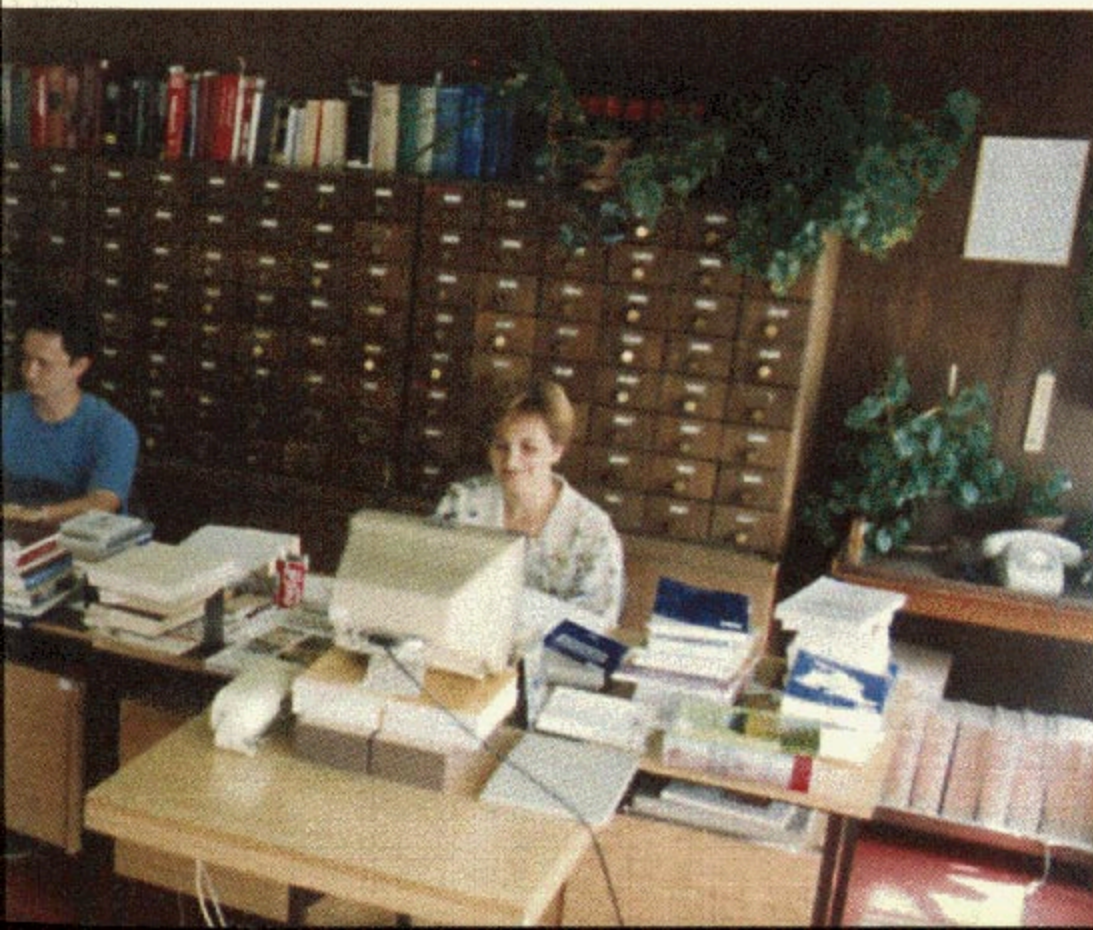
Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

каталожко-библиографски рад

На рачунарском систему Библиотеке Матице српске ажурно се обавља именска, предметна и децимална обрада нових публикација, као и ретроспективна обрада збирки, чији је циљ да подаци о свим публикацијама буду унети у рачунар и да се истовремено обави и комплетна ревизија збирки.

У Библиотеци се каталогизирају књиге војвођанских издавача пре штампања (ЦИП). У библиографској обради најзначајнија је израда и објављивање текуће *Библиографије књига у Војводини* која је започета 1981. године. У Библиотеци се израђују и персоналне и специјалне библиографије,

а библиографски послови усаглашени су са концепцијом Народне библиотеке Србије на изради *Српске ретроспективне библиографије књига и периодике* и едицијом *Библиографије* коју издаје Матица српска.

Компјутерски се обрађују текстови из периодичних публикација које издаје Матица српска (*Летопис*, осам научних *Зборника*), *Годишњака Библиотеке Матице српске*, као и из других часописа и листова. Значај аналитичке обраде је вишеструк, како за пружање информација читаоцима, тако и у припреми штампаних библиографија ових публикација.

Завичајна збирка Војводине окупља књиге и периодику издате и штампане у Војводини, или о Војводини, или од војвођанских аутора. Ова збирка је музејског карактера. Као издвојене збирке чувају се све публикации Матице српске, Српске академије наука и уметности и Црногорске академије наука и умјетности.

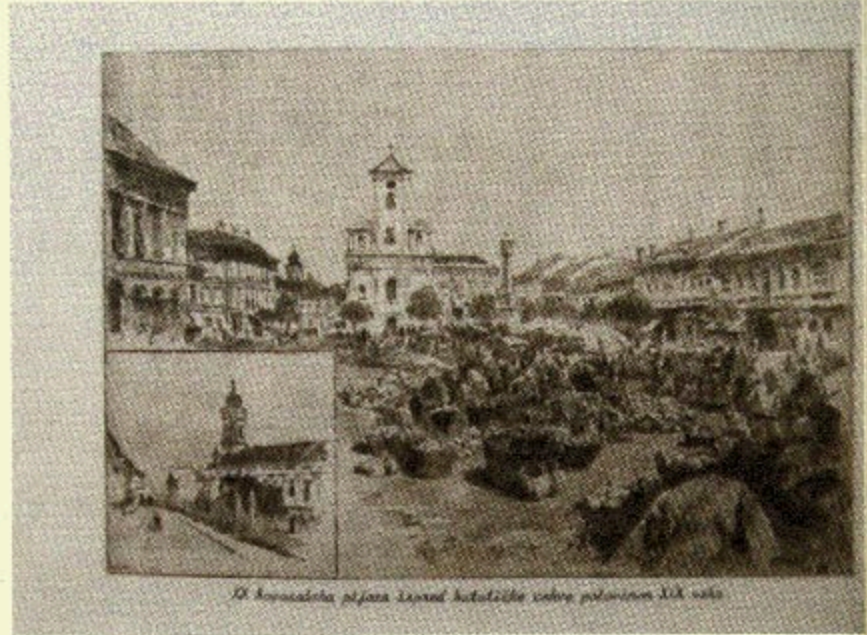

1.

Посебне збирке у Библиотеци Матице српске, по разноврсности садржаја, информативности и облицима у којима се публикације јављају, једна су од најзанимљивијих целина. Чине их Картографско-географска збирка (6.000 карата и планова, 1.050 атласа, 2.700 туристичких водича, 37.000 разгледница...), Збирка музикалија (9.000 нота, 15.700 плоча, 4.800 касета), Ликовно-графичка збирка (52.000 плаката, 3.000 разгледница са уметничким садржајем, 17.200 каталога уметничких изложби) и Збирка ситног и документационог материјала (око 312.000 јединица – адресара, календара, позивница, програма приредби, рецепата, редова возњи, телефонских именика, стрипова и слично). Ове публикације користе се у Читаоници посебних збирки.

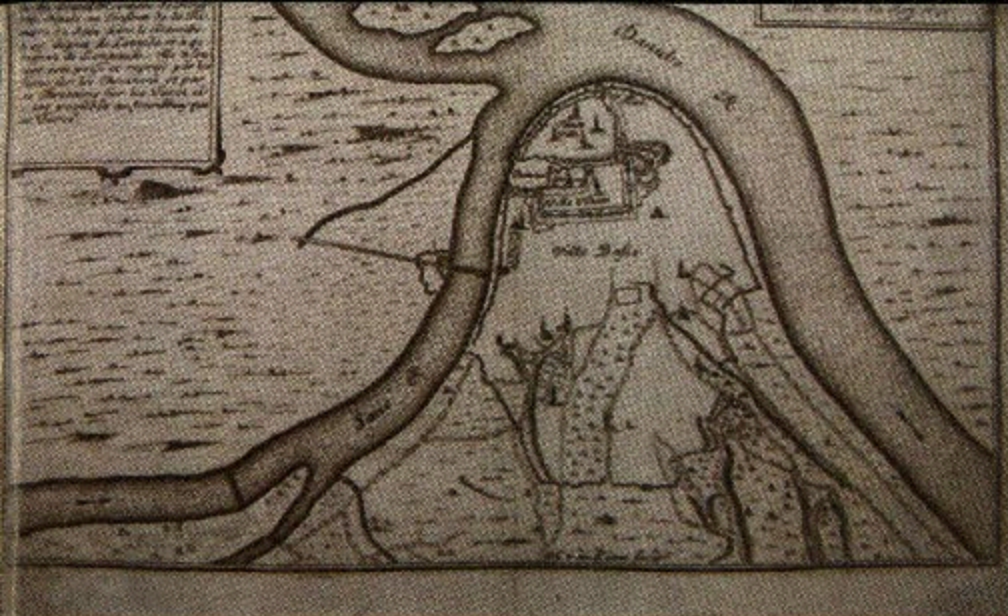
1. Из збирке нота
2. Новосадска пијаца половином 19. века, графика
3. Женска црногорска ношња из 1854. године, графика

2.

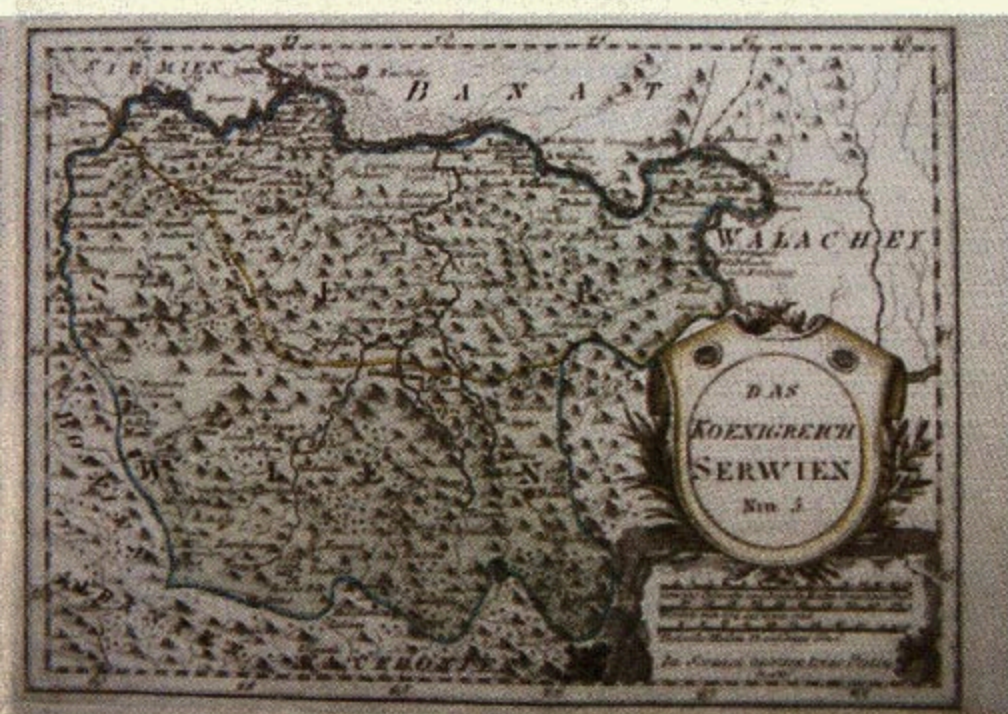

3.

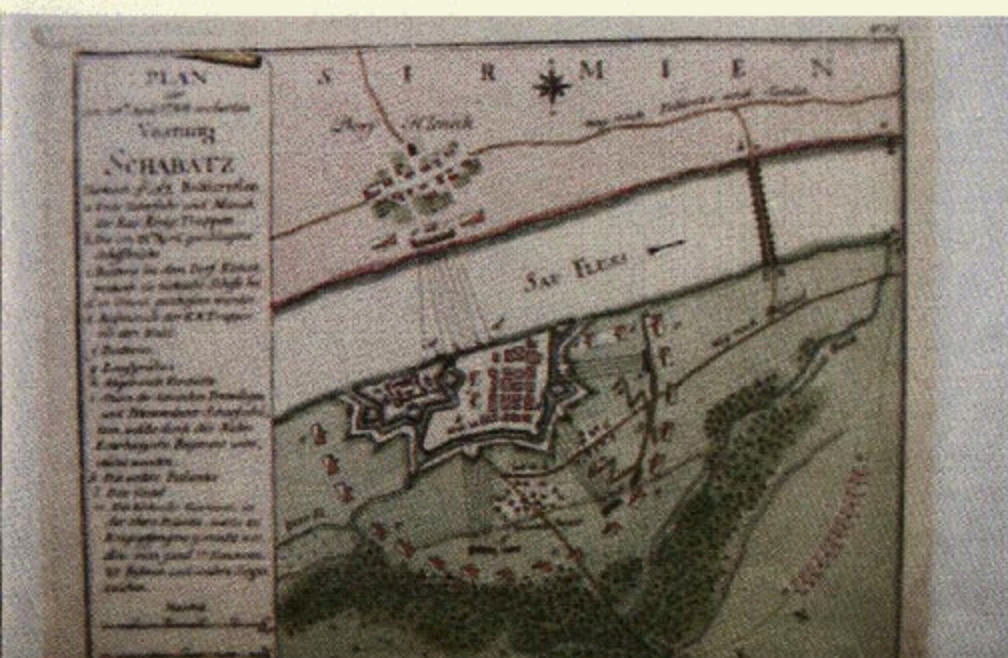
5.

6.

7.

8.

1. Манастир Велика Ремета, акватинта
2. Позоришни плакат (Нови Сад, 1870. године)
3. Разгледница Новог Сада из 1914/15. године
4. Текелијина мапа српских земаља из 1805. године
5. План Београда из 1695. године, бакрорез
6. Рајлијева карта Србије из 1791. године, бакрорез
7. Карта Подунавских земаља из 1766. године
8. План Шабачке тврђаве из 1788. године, бакрорез

електронска база библиотеке

Библиотека Матице српске успешно повезује своју богату традицију са захтевима и потребама модерног информатичког доба. Њен рачунарски систем данас је најмоћнији у култури Србије а чине га два VAX рачунара, 90 терминала, тринаест персоналних рачунара, шест матричних и седам ласерских штампача и друга информациона и комуникациона опрема. Потпуно су аутоматизовани пријем, инвентарисање, набавка и размена публикација, обрада збирке старе и ретке књиге и легата, ЦИП обрада публикација у штампи, текућа и ретроспективна обрада публикација, библиографска обрада, аналитичка обрада периодике, учлањивање корисника и претраживање електронског каталога.

У електронском каталогу Библиотеке Матице српске, највећем те врсте у нашој земљи, крајем септембра 1997. године било је 530.000 записа (књиге, наслови периодике, посебне збирке, аналитичка обрада часописа). Сваки од ових записа компјутерски је претражив по шездесетак различитих параметара (аутор, наслов, година и место издања, кључна реч итд.) што значи да се у електронској бази налази преко 30 милиона различитих информација о збиркама Библиотеке.

На основу електронске базе припремају се за штампу *Библиографија књига у Војводини* и *Билтен приновљених књига на страним језицима*. Захваљујући програму за обраду раритета на исти аутоматизовани начин за штампу се припремају и каталози најстаријих и највреднијих збирки.

Посебна пажња посвећује се одржавању рачунарског система Библиотеке и коришћењу програмске опреме. Редовно се обавља заштита података дневним и месечним копирањем електронске базе података. Информатичари учествују у развоју и тестирању програмских решења за аутоматизацију библиотечких функција.

Посредством академске мреже Србије, од августа 1996. године, Библиотека Матице српске укључена је у Интернет као глобалну информациону и комуникациону мрежу. Уз коришћење потенцијала и ресурса Интернета и бржу електронску комуникацију са сродним установама у целом свету, за Библиотеку Матице српске је посебно значајно што је њена електронска база учињена доступном корисницима Интернета.

чување и коришћење публикација

Публикације, библиотечке и библиографске информације у Библиотеци Матице српске могу користити сви пунолетни грађани, као и ученици уз препоруку наставника, који постану њени чланови и тиме прихвате правила коришћења. Чланови Библиотеке могу постати и страни држављани који бораве у нашој земљи и баве се научним или стручним радом или студирају.

Читаоница за периодику и истраживачки рад

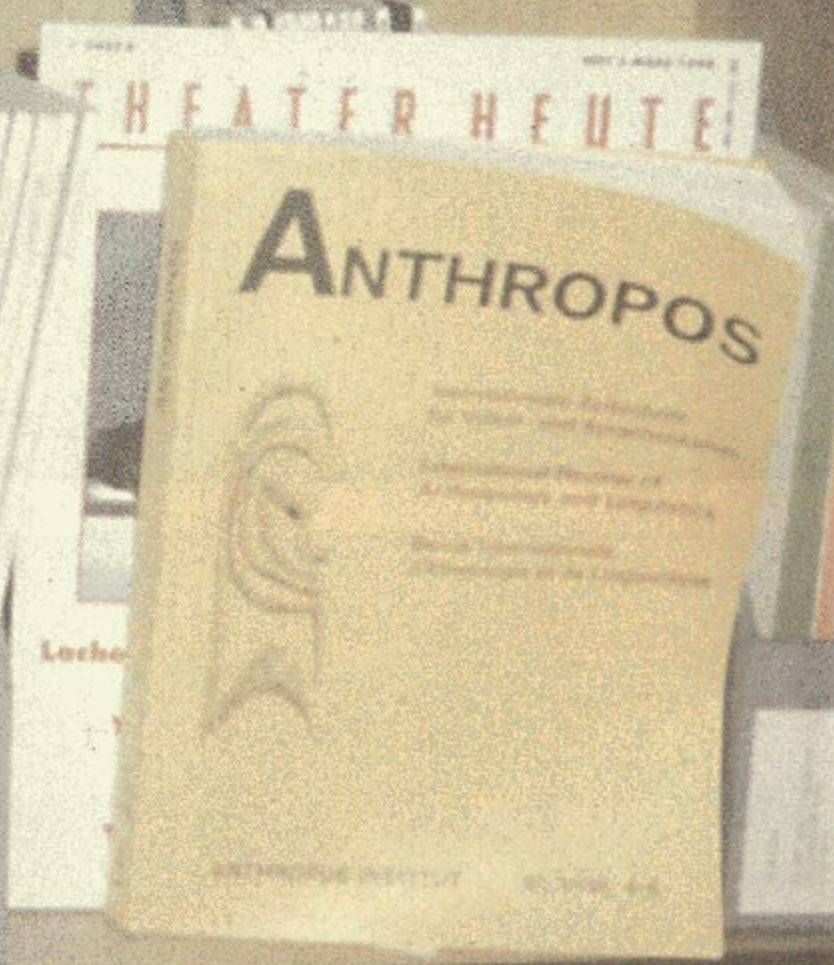
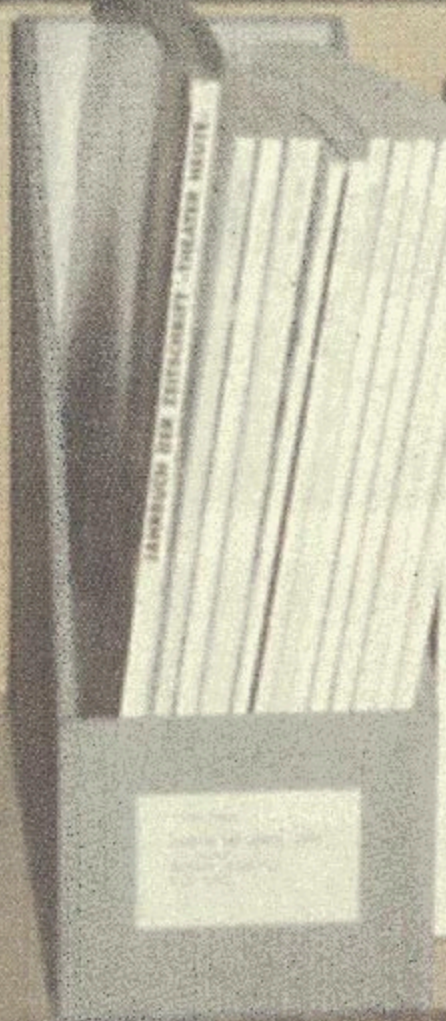

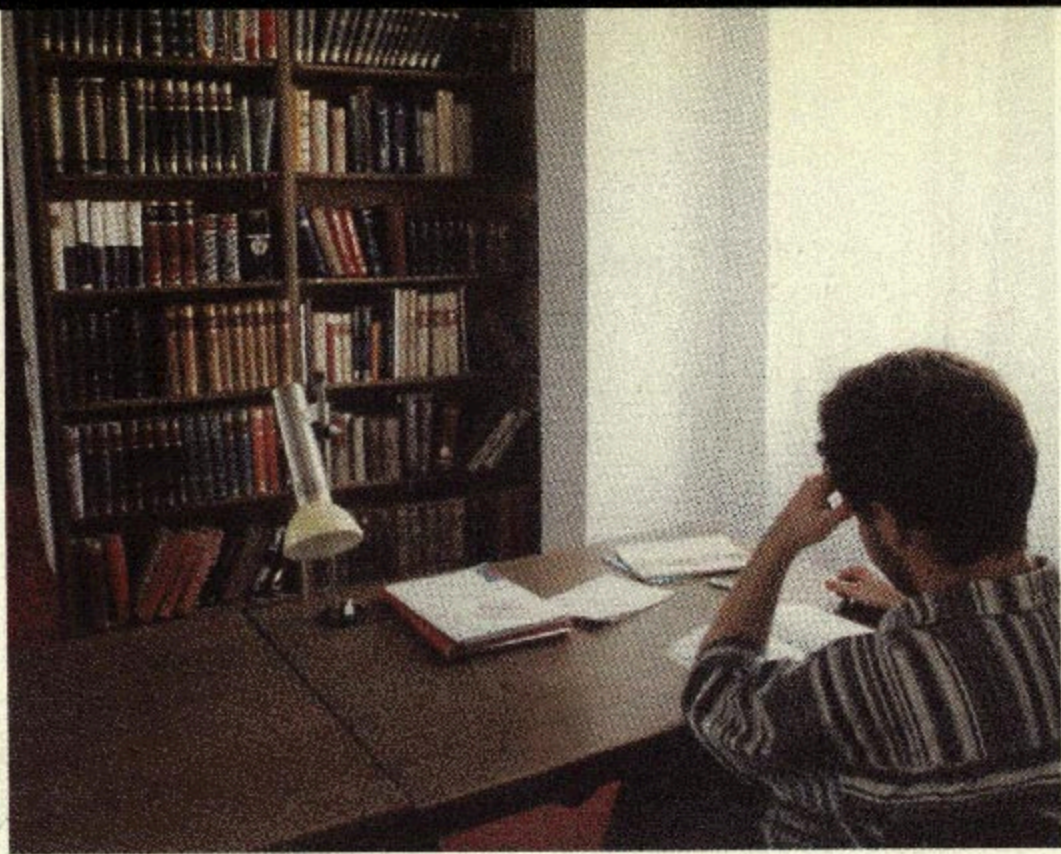

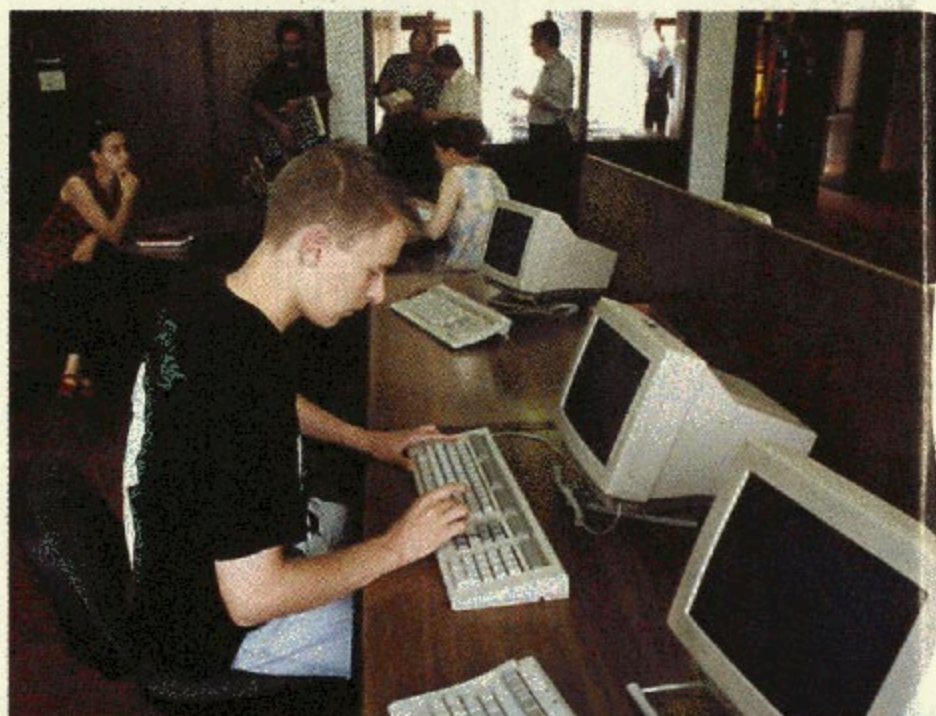
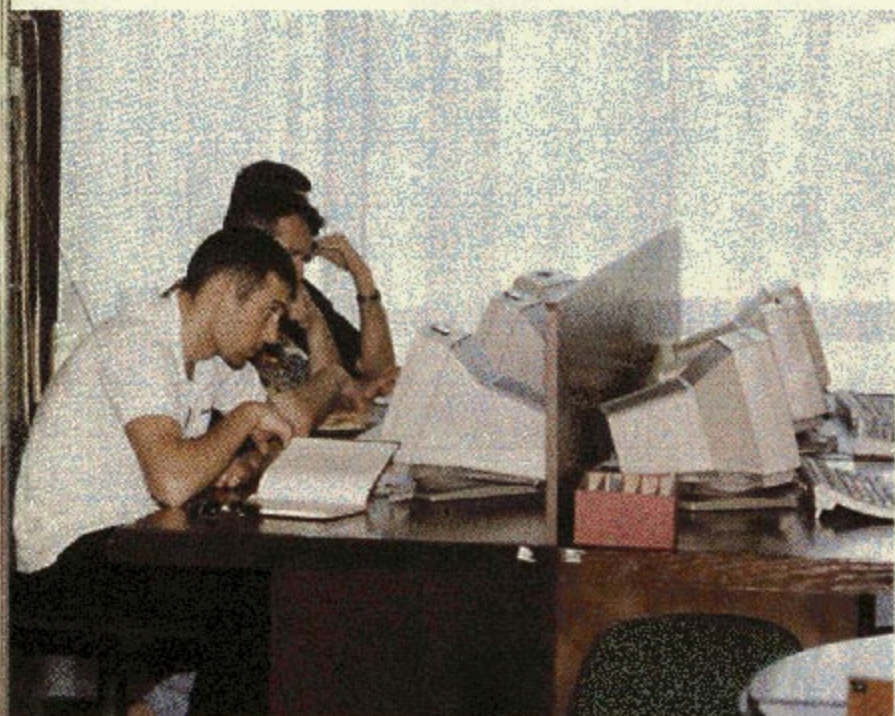
Општа читаоница

Публикације из збирки Библиотеке користе се у њеним читаоницама. У Општој читаоници, Читаоници за периодику и истраживачки рад, Читаоници раритета, Читаоници рефералног центра, Читаоници посебних збирки и Читаоници стручне библиотекарске литературе има 150 места за читаоце. У Библиотеку се годишње уклани 4.500 читалаца који користе педесетак хиљада публикација.

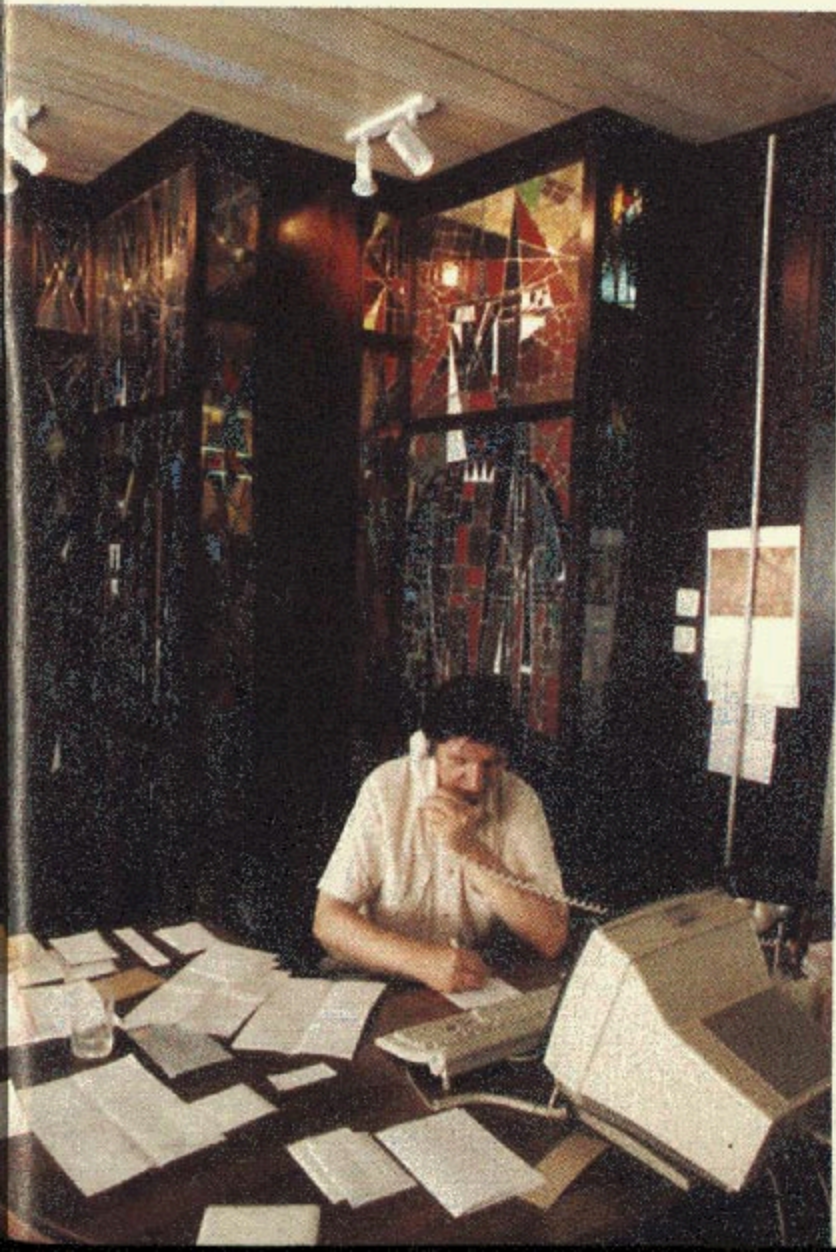

Корисници сами претражују електронски каталог и лисне каталоге Библиотеке, а сложенија претраживања обављају библиотекарски информатори. Читаоцима је на располагању богата збирка референсне литературе која садржи енциклопедије, лексиконе, речнике, приручнике и библиографије.

Системом међубиблиотечке позајмице Библиотека позајмљује књиге и копије из својих збирки иностраним библиотекама. За своје читаоце обезбеђује позајмицу публикација из других библиотека у нашој земљи. Годишње се реализује 1.100 захтева. Библиотека има и сервис за копирање публикација.

Читаоничке и радне просторије су модерно опремљене и климатизоване и пружају добре услове за рад.

Индекси научних цитата
у Рефералном центру

реферални центар

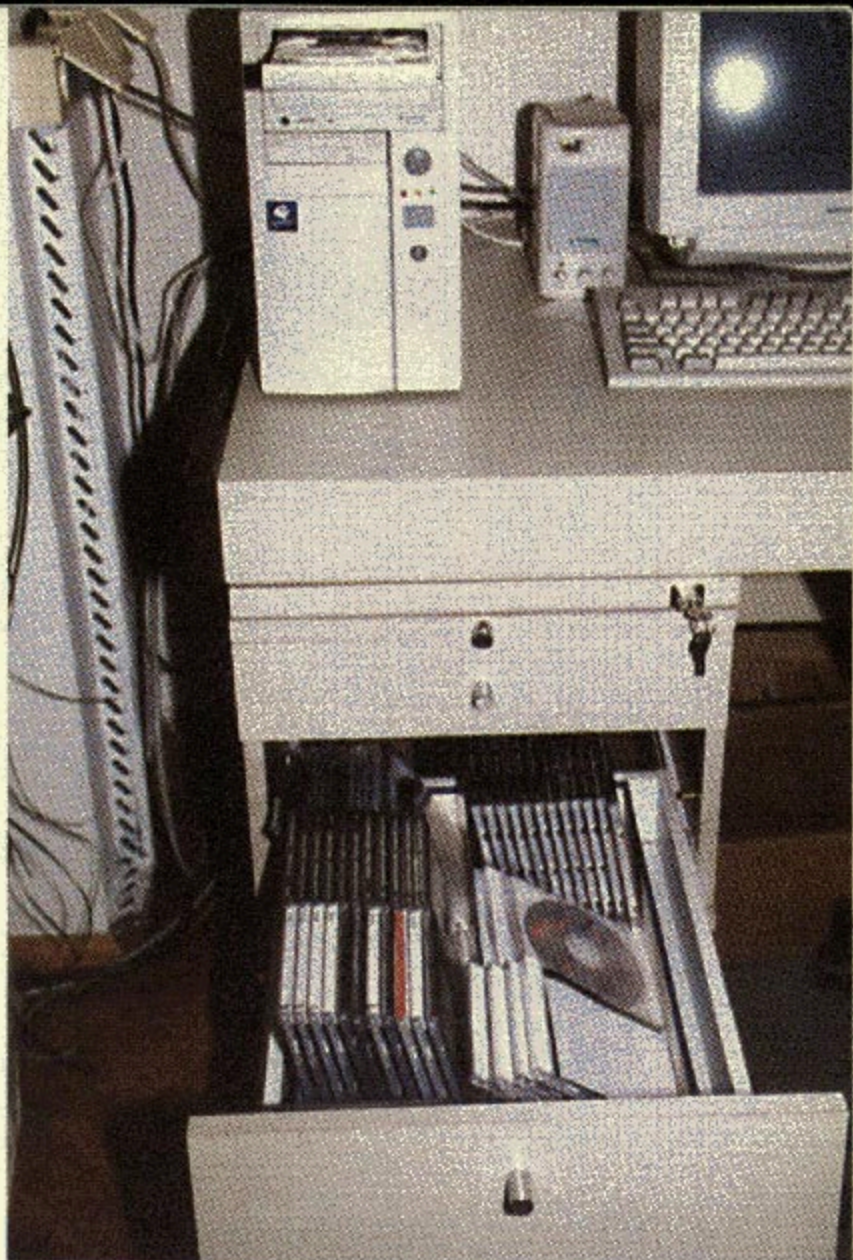
Одељење рефералног центра омогућава врло добру повезаност са светом у размени научних, стручних и пословних информација и прибављању примарних публикација. Основано 1985, Одељење има на располагању базу података која бележи прилоге из око 6.000 најбољих часописа у свету из свих природних, примењених и друштвених наука од 1945. до данас (Science Citation Index и Social Sciences Citation Index). Од 1980. та база је на компактним дисковима, а у последњих шест година она садржи и апстракте, а не само библиографске податке. Много шири извор информација представља приступ међународном хосту Knight-Ridder (раније DIALOG) у којем Библиотека Матице српске има депозит и у којем је могућно онлајн претраживање преко 400 најважнијих база података у свету. То практично значи да нема теме о којој се не може наћи најновија библиографска информација, најчешће с апстрактима. Поред ових информација, сваким даном је све више библиографских и референсних дела која стижу на компактним дисковима.

Да би се дошло до примарног текста (књиге или чланка из часописа), користи се систем међубиблиотечке позајмице. Унутар Југославије, библиотеке шаљу једна другој тражени материјал по принципу узајамности, бесплатно. Из иностранства неке библиотеке наплаћују, а неке не наплаћују своје услуге. Најпоузданији наш партнер у иностранству је специјализована установа Британске библиотеке (British Library Document Supply Centre), у ствари сервис за снабдевање документима који набавља 30.000 наслова научних часописа у свету и у којем се може наћи готово све што се пожели.

До библиографских информација се може доћи и коришћењем многих општих и специјализованих библиографија и референсне литературе. Да би се то постигло, најбоље је обратити се библиотекарском информатору.

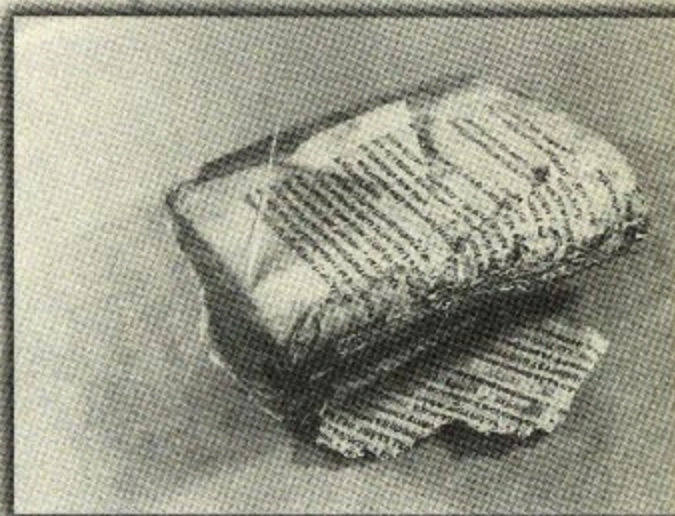
Одељење рефералног центра учествује у изради међународне базе података за пољопривредне науке (АГРИС). Важнији радови који се у Југославији објаве у тој научној области документалистички се обраде и укључе у базу којој је приступило око 150 земаља у свету. Сем тога, у овом Одељењу се обрађују, чувају и користе и полупубликације (научно-истраживачки пројекти настали у Војводини 1973-1991, све докторске дисертације одбрањене на Универзитету у Новом Саду, југословенски патентни списи и стандарди, документација организација УНЕСКО и ФАО).

заштита публикација

У модерно опремљеним лабораторијама и радионицама обављају се конзервација и рестаурација, микрофилмовање и књиговезачка заштита публикација. Књиговезачка радионица Библиотеке основана је 1949, а служба рестаурације 1954. године.

Конзервација и рестаурација обухватају попис и процену степена оштећености публикација, превентивну заштиту, конзервацију рукописних и штампаних књига на пергаменту, папирусу и папиру, слика, графика, мапа, планова, кроз процесе биолошке и хемијске стабилизације листова, као и потпуну рестаурацију листова, рестаурацију повеза и повезивање реконструкцијом према оригиналу. Сваке године конзервира се и рестаурира 10.000 листова књига и периодике.

Микрофилмска лабораторија снима публикације из раритетне збирке, стварајући микрофилмотеку раритета за чување и коришћење. Годишње се уради 60.000 микроснимака. Микрофилмоване су све публикације издате до 19. века. На микрофилм се снимају и публикације за размену и за потребе корисника. Израђују се фотографије и принтер копије за кориснике и за изложбе.

Књиговезачка делатност обухвата коришћење нове периодике као значајан облик превентивне заштите, преповезивање и оспособљавање за даље коришћење старих оштећених публикација, израду различитих заштитних кутија и омота, каширање материјала за изложбе и друге књиговезачке послове.

матични послови и међународна сарадња

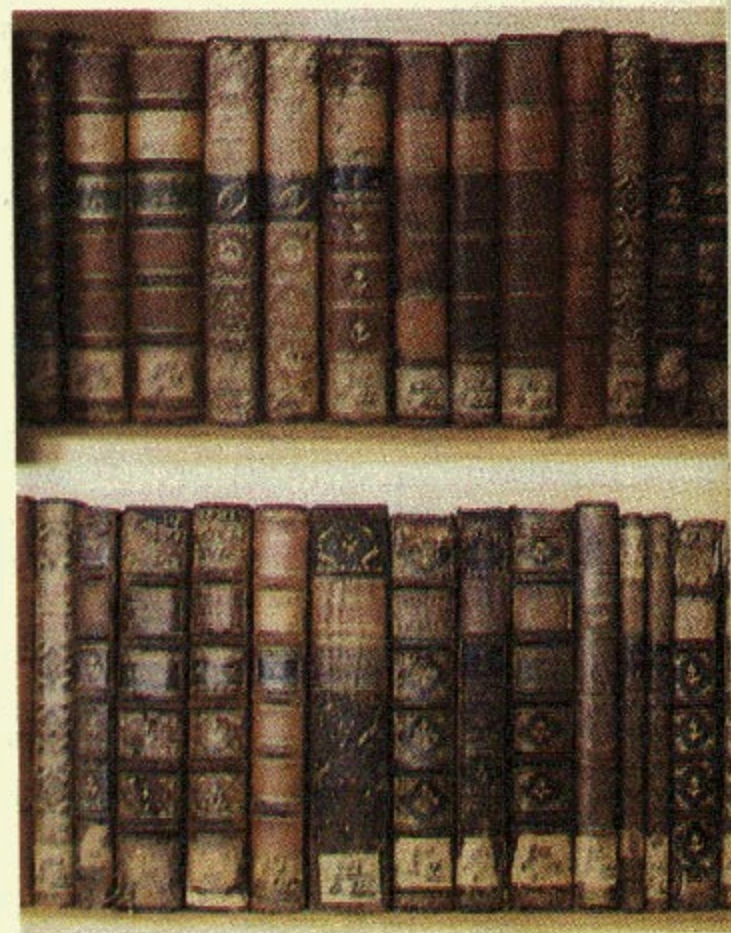
Као матична установа за мрежу коју чине 43 високошколске и научноистраживачке библиотеке у Војводини, Библиотека Матице српске прати и помаже њихов рад и развој у циљу укључивања у јединствени библиотечко-информациони систем Србије.

Сваке године израђује се и објављује *Анализа рада високошколских библиотека у Војводини*. Библиотека Матице српске редовно пружа стручну помоћ библиотекама, предлаже различите облике модернизације и унапређења њиховог рада, организује стручне семинаре и обавља стручне надзоре. Сви ови послови доприносе јединственом обављању библиотечке делатности у складу са законским и стручним нормативима и међународним стандардима.

У Читаоници стручне библиотекарске литературе прате се и прикупљају књиге и часописи из области библиотекарства и информатике и услужују се читаоци.

У обављању матичних функција Библиотека сарађује са Народном библиотеком у Београду као централном националном и матичном библиотеком у Републици Србији, а учествује и у активностима Заједнице библиотека Србије, Библиотекарског друштва и Заједнице високошколских библиотека.

Библиотека Матице српске је дугогодишњи члан Међународног савеза библиотека и библиотечких удружења (ИФЛА) и Међународне федерације за документацију (ФИД). Размењује стручњаке са водећим библиотекама из света у складу са међудржавним уговорима о културној сарадњи. Представници Библиотеке учествују на међународним скуповима из области библиотекарства и информатике.

изложбе и издавачка делатност

Пригодним тематским изложбама Библиотека Матице српске обележава значајне јубилеје из историје културе и науке. Сваке године приреди се најмање дванаест поставки, уз које се штампају и пратећи каталози.

По обиму и садржају издавачке делатности, Библиотека Матице српске је водећа библиотека у нашој земљи. Библиотека данас објављује три серије каталога својих раритетних збирки (о рукописима и штампаним књигама и легатима). У запаженој едицији *Трагови*, покренутој 1991. године, објављује одабране текстове својих стручњака. О текућим догађајима у Библиотеци информише тромесечно гласило *Вести*, а извештај о раду и одабране стручне текстове доноси *Годишњак Библиотеке Матице српске*. Од периодичних издања редовно излазе и *Библиографија књига у Војводини*, *Билтен приновљених књига на страним језицима*, *Сигналне информације* (из књижевности и лингвистике и библиотекарства) и *Анализа рада високошколских библиотека у Војводини*.

садржај

историјски преглед	13
БМС данас	
стара и ретка књига	23
легати	28
набавка и размена публикација	31
каталожко-библиографски рад	33
електронска база библиотеке	40
чување и коришћење публикација	43
реферални центар	51
заштита публикација	55
матични послови и међународна сарадња	60
изложбе и издавачка делатност	62

**БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ
СРПСКЕ
ВОДИЧ**

Издавач

Библиотека Матице српске
Матице српске 1, Нови Сад

Технички уредник

Реља Дражић

Фотографије

Боривој Миросављевић
Владимир Шанталаб

Тираж

1.500 примерака

Водич је упоредо објављен на
српском, енглеском, руском,
немачком, француском и
шпанском језику.

Штампа

Футура публикације, Нови Сад,
Стевана Мусића 24

1997

Меня
Господи

Слава
и благодарение
всегда

Мамура

с Ка

всехъ

и
Пенсии.

